

VIDES OCULTES

La fotografia documental com a eina de
conscienciació

TREBALL FINAL DE GRAU
Maig 2019

Universitat de Girona
Grau en Publicitat i Relacions Públiques

Berta Molins Vilanova
Tutor: Alfons Jimenez Cortacans

Resum

La fotografia ha estat des dels seus inicis una eina que ha intentat plasmar la realitat, il·lustrant moments d'especial importància en la història de la humanitat. Existeixen diferents tipus de categoritzacions de la fotografia. La fotografia documental és un gènere que es caracteritza per mostrar la realitat de la forma més veraç possible amb una finalitat social i ha guanyat especial importància amb el pas dels anys. Milers de fotografies documentals han commogut durant diferents moments de la història a la societat. Ha tingut la capacitat, a més, de crear opinions i reivindicar fets o injustícies d'arreu del món. Per això, és avui en dia, i ho ha estat durant el període contemporani de la història, una poderosa eina amb una gran capacitat d'influència i conscienciació per mostrar realitats o injustícies socials, sovint amagades, com és el tracte que els humans establím sobre els animals. Ho ha fet, en especial, per mitjà de la utilització de les emocions.

En la societat que vivim actualment, els animals són víctimes d'innúmerables injustícies que només tenen sentit per satisfer alguna de les demandes humanes. Per tal de fer visibles aquestes situacions, aquest treball ha fet un anàlisi exhaustiu de com la fotografia té la capacitat de commoure, i per tant, de causar en certs casos canvis importants en les formes de vida. La sèrie de reportatges *Vides Ocultes* exposa la importància de la fotografia, en especial, de la fotografia documental per introduir reflexions i conscienciar a la població. A partir de la realització de material fotogràfic propi, utilitzat posteriorment en un mètode d'investigació qualitativa, concretament les entrevistes en profunditat, s'han pogut obtenir resultats que permeten finalitzar la investigació validant la hipòtesi i els objectius previs, fent visible la cara no tan amable de la relació humans-animals.

Paraules clau: Fotografia, fotografia documental, reportatge, explotació animal, conscienciació.

Abstract

Photography has been a tool that has attempted to capture reality, illustrating important moments in the history of humanity. There are different ways of categorizing photography. Documentary photography is a genre that is characterized by showing reality as truthfully as possible, with a social purpose and it has gained special importance over the years. Thousands of documentary photographs have moved the society during different periods of history. It has also had the capacity to create opinions and to claim facts or injustices from around the world. That is why it is today, and it has been during the contemporary period of history, a powerful tool with a great capacity for encouraging people to denounce social injustices, often hidden, as the treatment that humans establish with animals, through the use of emotions.

In our society, animals are victims of innumerable injustices with the only purpose to satisfy any of human demands. In order to make these situations visible, this paper has made an exhaustive analysis of how photography has the ability to move and, therefore, to cause in certain cases important changes in human life. The *Hidden Lives* report series exposes the importance of documentary photography to introduce reflections and raise awareness among the population. From the realization of own photographic material, used later in a qualitative method of investigation, specifically interviews, it has been possible to obtain results that allow the author to finalize the investigation validating the previous hypothesis and objectives, making visible the not so friendly face of the human-animals relationship.

Keywords: Photography, documentary photography, report, animal exploitation, awareness.

Índex

1. Introducció	1
2. Plantejament del problema	2
3. Marc teòric i conceptual.....	3
3.1. Fotografia.....	3
3.2. El poder de la imatge i fotografia documental.....	4
3.3. Pilars de l'impacte emocional i recursos connotatius.....	6
4. Metodologia	8
4.1. Caracterització de la investigació.....	8
4.2. Realització del material fotogràfic	9
4.3. Entrevistes de foto-elucidació.....	9
5. Anàlisi dels resultats	10
5.1. Anàlisi de les fotografies realitzades.....	10
5.2. Anàlisi de les entrevistes de foto-elucidació.....	11
6. Conclusions.....	14
7. Bibliografia.....	16
8. Annexos	18
8.1. Entrevistes de foto-elucidació.....	18
8.2. Sèrie de reportatges <i>Vides Ocultes</i>	35

1. Introducció

Avui en dia, podem afirmar que la fotografia forma part de les nostres vides. Gràcies als múltiples avenços tecnològics ha passat a formar part del nostre dia a dia, sigui per capturar moments, records o fotografiar aspectes que ens despertem curiositat. Des dels seus inicis, la fotografia s'ha considerat un invent per acostar-se a la realitat i representar-la. És cert que moltes fotografies han servit per representar la història de la humanitat i han estat eines pioneres per mostrar la realitat de nombroses situacions o bé conflictes d'especial importància.

La fotografia documental és un gènere fotogràfic que es caracteritza per la voluntat de mostrar la realitat de la forma més veraç possible. Borges (2003) la defineix com aquella que té la intenció de comunicar un missatge, d'informar o d'explicar una història. Es tracta d'una forma d'expressió amb el poder d'influir en el seu entorn. Milers de fotografies documentals han commogut a la població, essent capaces de crear opinions, i com a conseqüència essent utilitzades per a reivindicar fets o injustícies d'arreu del món. Actualment la fotografia documental es considera un poderós instrument amb una gran capacitat d'influència i conscienciació per mostrar realitats o injustícies socials, sovint amagades, com pot ser el tracte que els humans tenim amb els animals.

En la societat que vivim actualment, els animals són oprimits i sotmesos a una violència que probablement, molts de nosaltres no en som conscients. Utilitzats per a tota mena de fins, aquests són víctimes d'innombrables injustícies. La indústria d'explotació animal o la caça en són alguns exemples. L'any 2018, concretament del mes de gener al mes de novembre, es van sacrificar a Espanya un total de 826.884.729 milions d'animals per la producció de carn i s'aproxima que 30.000.000 milions d'animals van ser víctimes de la caça. A més, segons dades del Servei de Protecció de la Naturalesa (SEPRONA, 2019) l'any 2018 es van cursar 16.625 denúncies per maltractament animal. Així mateix, en els últims tres anys, la Guàrdia Civil ha dut a terme més de 50.000 serveis relacionats amb maltracta animal.

Per tal de fer visibles aquestes situacions, aquest treball té com a propòsit investigar l'eficàcia i la capacitat de commoure de la fotografia, en especial de la fotografia documental. Per a fer-ho, es durà a terme una sèrie de reportatges utilitzant aquest gènere fotogràfic per retratar les situacions que afecten a milers d'animals diàriament.

El primer pas per realitzar-ho serà, fer un cerca d'informació teòrica necessària per a poder dur a terme el projecte. En aquesta fase s'estudiaran les característiques de la fotografia documental i els principals pilars emocionals o recursos connotatius d'aquesta. Seguidament, es posaran en pràctica els conceptes estudiats a través de la sèrie de reportatges *Vides Ocultes*. En aquests es retratarà la relació que els humans establim sobre els animals, reflectint d'aquesta manera les seves vides. Les imatges seran l'eina principal però aniran acompanyades de petits textos per contextualitzar a l'espectador.

Per últim, es valorarà l'eficàcia de la fotografia documental per a la conscienciació de la població sobre una injustícia social. Per això, s'utilitzaran els reportatges elaborats mitjançant entrevistes en profunditat, on es preguntarà als subjectes que els hi transmeten les fotos i podran exposar lliurement les seves opinions respecte als reportatges.

A partir dels resultats extrets de les entrevistes, basant-nos en les seves reaccions emocionals, es podrà concloure si la fotografia documental és una eina efectiva per a la conscienciació i la reflexió.

2. Plantejament del problema

Per tal de donar a conèixer la realitat que sofreixen milers d'animals, el primer pas és fer-la visible, i és a partir d'aquesta premissa que es planteja la pregunta inicial del treball:

És la fotografia documental una eina efectiva capaç de conscienciar i fer reflexionar a la població sobre una injustícia social, en aquest cas la relació que els humans establím sobre els animals?

A partir d'aquesta pregunta inicial sorgeixen un seguit de preguntes més específiques:

- » És la fotografia una eina adequada per introduir reflexions?
- » És la fotografia documental el millor gènere fotogràfic per emetre un missatge que conscienciï sobre una injustícia social?
- » Quins recursos podem utilitzar perquè una fotografia tingui la intencionalitat buscada?
- » El fet d'ensenyar una realitat a través de fotografies consciencia més als espectadors sobre el tema?

A partir d'aquesta pregunta inicial i les pertinents preguntes específiques es concreten la hipòtesi i els objectius del treball:

Hipòtesi.

Les fotografies són avui en dia un poderós llenguatge per transmetre tant emocions com reflexions de caràcter conceptual o racional. Especialment la fotografia documental és un instrument a subratllar com a eina per influir o introduir reflexions, denunciar una injustícia social o per a mostrar la realitat d'uns fets determinats. En la societat actual, és una eina extremadament poderosa per fer visible el que és invisible, com és en moltes situacions, la relació que els humans establím sobre els animals pel nostre propi benefici, essent capaç de crear reflexions i conscienciar a la població.

Objectiu general.

Demostrar que la fotografia documental és una eina efectiva per emetre un missatge capaç de conscienciar i fer reflexionar a l'espectador sobre una injustícia social, en aquest cas la relació que els humans establím sobre els animals.

A partir de l'objectiu general, s'articulen una sèrie d'objectius específics:

Objectius específics.

- » Evidenciar els motius pels quals la fotografia és una eina adequada i necessària a l'hora d'introduir reflexions.
- » Demostrar que la fotografia documental és un gènere capaç de donar visibilitat a un fet determinat i conscienciar a la població.
- » Conèixer quins recursos es poden fer servir per realitzar una fotografia respecte als nostres interessos i comprovar si aquests són eficaços.
- » Elaborar material fotogràfic propi per fer visible una realitat com és l'abús animal.
- » Utilitzar el material fotogràfic elaborat prèviament per a conèixer com la fotografia documental influeix en la percepció i conscienciació dels espectadors.

3. Marc teòric i conceptual

3.1. Fotografia.

La definició exacta de l'Institut d'Estudis Catalans defineix fotografia com el “procediment tècnic que permet obtenir imatges permanents mitjançant un dispositiu òptic que produeix una imatge real sobre una capa fotosensible”. És a dir que la fotografia s'entén com el procés que permet captar una càmera mitjançant l'acció fotoquímica de la llum. Pel que fa al seu origen etimològic, prové dels vocables grecs *phos*, que significa llum, i *grafis*, que significa escriptura. Per tant, la fotografia és aquell procediment que ens permet escriure mitjançant la llum amb l'objectiu d'immortalitzar una realitat. Aquesta definició subratlla el vincle entre la fotografia i el llenguatge, és a dir, com un instrument de comunicació.

Els orígens de la fotografia provenen del segle XIX, quan Nicéphore Niépce va aconseguir fer aparèixer una imatge en una placa impregnada de material fotosensible, dins una càmera fosca. Posteriorment, concretament l'any 1839, a París, Louis Daguerre, el qual va col·laborar amb Niépce, va aconseguir fotografies en planxes recobertes d'una capa sensible a la llum de iodur de plata. Va batejar l'invent com a Daguerrotip. Als anys trenta, Henry Fox Talbot ja havia descobert com crear imatges amb un sistema de negatiu – positiu, el qual va anomenar Calotip. Des de la creació d'aquests invents claus en la història de la fotografia ha passat molt de temps i actualment, amb la digitalització d'aquesta, estem molt acostumats a la presència fotogràfica, però sense la fotografia, el nostre coneixement seguiria limitat al paisatge situat a la nostra vista.

Des de la seva creació la fotografia ha tingut nombrosos usos; documentació d'un fet històric, com a element artístic, propaganda política, entre altres. Per tant, la fotografia ha estat present en la vida de tothom, ajudant a consolidar la visió que les persones tenen del món. Com cita Fontcuberta (1997) “la historia de la fotografía puede ser contemplada como un dialogo entre la voluntad de acercarnos a lo real y las dificultades para hacerlo” (p.12). Aquesta descripció transmet el concepte de “veritat literària”, és a dir, quin és el millor enfocament per transmetre un pensament que transmeti quelcom autèntic, ja es faci a partir de l'escriptura, del dibuix o de la fotografia.

A més, les fotografies, com exposa Sontag (2006) “procuran pruebas. Algo que sabemos de oídas pero de lo cual dudamos, parece demostrado cuando nos muestran una fotografía” (p.18). És a dir, es podria afirmar que la fotografia no menteix, sinó que aporta un caràcter testimonial. Per exemple, davant un tribunal, la documentació fotogràfica es considera una prova objectiva. Tot i això, Sontag (2006) també explica que no sempre són representacions totalment fidels a la realitat, però si més no alguna cosa semblant: “La imagen quizás distorsiona, pero siempre queda la suposición de que existe, o existió algo semejante a lo que está en la imagen” (p.19).

Cal tenir present que una fotografia sempre estarà definida per la persona que la realitza, és a dir, pel fotògraf, perquè li proporciona la seva forma de veure el món, la seva subjectivitat. Per tant, la relació entre la “veritat literària”, és a dir, la transmissió de quelcom autèntic, i una fotografia en concret està directament relacionat amb el talent i el coneixement del fotògraf.

El fotògraf realitzarà una seqüència de decisions, escollirà l'enquadrament, l'enfocament, la composició, la il·luminació, etc. Que afectarà el resultat gràfic final. Com exposa Fontcuberta (1997) “encuadrar es una manipulación, enfocar es una manipulación, seleccionar el momento del disparo es una manipulación...La suma de todos estos pasos se concreta en la imagen resultante, una “manipulación” sin paliativos” (p.125-126).

Tot i això Fontcuberta (1997) defensa que encara que les imatges es poden considerar manipulades, “toda imagen, incluso la más ambigua o la más abstracta, contiene un cierto magma de información” (p.179).

La fotografia, per tant, transmet emocions i arguments racionals. Ho fa, com tots els altres llenguatges, d'una manera subjectiva. Succeeix des d'un inici, quan escollim un seguit de fotografies i, en canvi, d'altres les abandonem per no publicar-les mai a enlloc. Des de la selecció fins al tractament posterior de les fotografies per mitjà de programes informàtics fa que Fontcuberta (1997) pugui definir-ho com a manipulació. Això no obstant, el resultat final és les emocions o bé els conceptes racionals que hom en pot treure d'una fotografia. Una novel·la sobre un període bèl·lic que contingui un fet absolutament inventat, pot tenir un resultat final de transmetre un sentiment autèntic, “una veritat literària”, que ens traslladi per mitjà d'una mentida o manipulació a la sensació més real d'un temps i d'un moment.

3.2. El poder de la imatge i la fotografia documental.

Gràcies a les fotografies i a la llibertat d'expressió d'avui en dia, sabem cada cop més el que passa al món. Fuentes (2003) defensa que la fotografia és un mètode d'informació de fàcil comprensió i accessibilitat per a tothom i la seva capacitat per dirigir-se directament a la sensibilitat i subjectivitat dels espectadors, fent d'ella una eina de comunicació extremadament poderosa:

La imagen es de fácil comprensión, es accesible a todo el mundo, independientemente de su nivel intelectual y económico. La imagen no da tiempo a la reflexión ni al razonamiento como la lectura de un libro, de una noticia, o de una simple conversación, es inmediata, se dirige a la emotividad, a lo que se ve o lo que se quiere ver, la interpretación. (p.3)

Per tant la fotografia té la capacitat de crear potents impactes inserint directament en l'emotivitat en un període de temps molt curt. De la Malla (2019) recalca en una entrevista la importància i el poder de la fotografia de poder transmetre informació en un període de temps tan curt: “I think images have an undeniable power. They overcome language barriers and are the media that can provide more information in a shorter lapse of time” (p.6).

Un estudi realitzat per a científics membres del *Massachusetts Institute of Technology* (MIT, 2014) publicat a la revista *Attention, Perception and Psychophysics*, demostra que el cervell humà és capaç de processar les imatges en només 13 mil·lèsimes de segon.

Com menciona Morgado citat per Coll (2016), som éssers eminentment visuals, quasi un terç del còrtex cerebral humà està implicat en la visió. Per aquest motiu, les imatges, que ocupen la major part de percentatge d'informació del nostre cervell, són un important element a l'hora de configurar la nostra realitat i contribueixen en el nostre coneixement del món. Per tant, les imatges connecten directament amb el cervell de les persones, tenint la capacitat de crear una resposta emocional.

A més, la fotografia és un llenguatge entès universalment i capaç de traspasar fronteres. Això la dota d'una capacitat extraordinària per generar sensibilització en el seu públic despertant emocions i assolint un procés d'aprenentatge i educació basat en la sensibilització, fent de la fotografia un valuós instrument per la lluita social essent capaç d'influir en el comportament i pensament de persones d'arreu del món.

Però entre tot el maremàgnum de fotografies que circulen actualment, quines són aquelles imatges que ens emocionen, que ens fan sentir més humans i més vius? Aquelles que perduren a la memòria i sobretot fan reflexionar? Segons Van den Berg (2014) les imatges que ho aconsegueixen poden ser completament diferents entre elles, però tenen característiques en comú: posseeixen una entitat pròpia, una certa dosis de sensibilitat i el propòsit de transmetre un missatge clar i profund. Poden ser imatges amables o impactants, però sempre evitant la barbàrie, perquè no pretenen horroritzar a l'espectador sinó despertar en ell una reacció o reflexió.

Mira (2008) defensa que:

Las imágenes documentales nos acercan a problemáticas sociales, bajo un enfoque, aunque subjetivo, crítico y comprometido, que no busca el impacto sensacionalista sino la concienciación, que no se supedita al estereotipo sino que aspira a elaborar nuevas formas de representación como toma de postura ante la realidad social. (p.91)

A partir d'aquesta definició podem concloure que dins dels nombrosos gèneres fotogràfics i tipus de classificacions existents actualment, la fotografia documental compleix els requisits que menciona Van den Berg (2014).

Abans d'entrar en profunditat en el terme, es creu oportú diferenciar el concepte de fotografia documental i fotoperiodisme, ja que es poden confondre però presenten trets ben diferenciats.

El fotoperiodisme és considerat un gènere periodístic. Busca retratar una notícia concreta utilitzant imatges complementant d'aquesta manera la informació. Es basa en l'actualitat, el que passa en aquest moment. Baeza (2001) ho afirma de la següent manera:

El término fotoperiodismo designa indistintamente una función profesional desarrollada en la prensa y un tipo de imagen canalizada por ésta. De acuerdo con el criterio funcional de clasificación de las imágenes a partir de la finalidad de su uso y del circuito en el que se inscriben, el fotoperiodismo representa el tipo de imagen mediática más reconocida y asentada. (p.36)

A més, Baeza (2001) afegeix que "la imagen fotoperiodística es, de entre las producidas o adquiridas por la prensa como contenidos editoriales propios, la que se vincula a valores de información, actualidad y noticia" (p.36). Una imatge en fotoperiodisme sempre estarà definida per l'actualitat i els temes d'interès d'aquell moment, essent un complement més de la informació.

La fotografia documental en canvi, va més enllà que el fotoperiodisme, aporta una profunditat de la qual el fotoperiodisme manca, anant més enllà d'un simple fet noticable. Segons Amar (2005) "La fotografía documental equivale a una descripción del mundo por un autor cuya intención es comunicar claramente lo que se le ocurre [...]. El fotógrafo se toma su tiempo para tratar el sujeto y desarrollar así los aspectos que le parecen pertinentes para defender su punta de vista" (p.38).

Per tant, la fotografia documental, consisteix a crear fotografies per a un fi social. Es pretén enregistrar i informar sobre un fet concret amb un major caràcter emocional. No es queda simplement en el moment, sinó que retrata diferents elements que componen un conjunt, una història en comú, on la fotografia és l'eina principal i no un complement informatiu. Busca representar una realitat, mostrar a la població el que està passant i potser desconeix. En definitiva, fa obrir els ulls a la gent.

És a dir que la fotografia documental, en la majoria de casos comportarà un judici moral sobre els successos que es relaten. Una invitació a la reflexió i a la conscienciació sobre el fet fotografiat, donant llum i visibilitat a situacions que normalment romanen ocultes utilitzant una eina tan poderosa com és la fotografia amb un fort caire emocional.

3.3. Pilars de l'impacte emocional i recursos connotatius.

Per la semiòtica¹ les imatges es poden estudiar com a elements de comunicació, i defensa que per fer-ne la seva interpretació hem de diferenciar entre dos nivells, la denotació i la connotació.

Segons Eco (2000), la denotació fa referència a allò que literalment mostra una imatge, formada per tots els elements observables. És a dir, en una lectura denotativa de la imatge, s'enumera tot allò que hi apareix, sense incorporar-hi cap mena de valoració personal.

Per altra banda, la connotació en una imatge es podria dir que és "invisible", no ens hi és mostrada i tampoc té perquè ser igual en tots els receptors. La connotació té un vincle molt estret amb un nivell subjectiu de la lectura. Per a Eco (2000), la connotació és la suma de totes les unitats culturals que pot evocar una imatge en la ment del destinatari. Per tant, una persona pot atorgar a una imatge un valor connotatiu determinat, en funció de la seva pròpia ideologia.

L'impacte emocional que una imatge pot tenir en les persones depèn en certa mesura dels recursos connotatius d'aquest llenguatge. Com defensa Barthes (1990) la fotografia és una reproducció de la realitat però tot i això existeixen en ella elements retòrics (la composició, l'estil...) susceptibles de funcionar independentment com a missatge secundari. D'això n'anomena connotació, molt semblant al llenguatge, però que aplicat a la fotografia significa que l'estil d'aquesta és el que marca el llenguatge de la fotografia.

Segons Abreu (1999) algunes de les tècniques fotogràfiques utilitzades per a suggerir significats més enllà de l'aspecte denotatiu són les següents:

Angulació.

L'angulació pot ser un potent recurs per introduir determinats significats a les fotografies. L'angle picat per exemple, que s'aconsegueix prenent la foto de dalt a baix disminueix a la persona o element, mentre que l'angle contrapicat, que es pren de baix a dalt, exalta a la persona o element. També es pot fer una presentació plana o horitzontal, en la que siguin altres aspectes els que cridin l'atenció sobre el tema presentat. Per tant, el tipus d'angulació dependrà dels objectius previs de la fotografia.

Enquadrament i composició.

Un element important amb el qual es pot jugar és l'atracció de l'atenció cap al centre d'interès. En tota escena hi sol haver el motiu de la imatge, que serà allò que generalment desitgem destacar, i el fons, allò que dona sentit al motiu. Un factor important segons Freeman (2009), és la relació subjectiva que el fotògraf vol crear entre l'espectador i el subjecte. Si la presència del subjecte és important i convé que domini l'escena, apropar-lo a l'espectador farà que adquireixi força i impacte. Per altra banda Freeman (2009) defensa que "cuando el entorno es significativo –es decir, cuando puede contribuir a la idea que hay detrás de la fotografía- vale la pena considerar este tipo de composición en la que el sujeto ocupa solo una área pequeña" (p.24).

¹ La semiòtica és l'estudi de les diferents classes de signes i sistemes que permeten la comunicació entre individus, la seva producció, funcionament, recepció i interpretació, amb l'objecte d'explicar el fenomen comunicatiu.

Per tant, seleccionar què sortirà i què no a la fotografia, juntament amb el punt de vista i la forma en la qual es distribueixen els elements fotogràfics dins la imatge, constitueixen l'enquadrament i la composició de la fotografia, que ens pot ajudar a destacar el que ens interessi, sigui el motiu o centre d'interès, el fons de la imatge, o ambdues coses.

Aquests recursos es poden utilitzar per representar la visió personal, el punt de vista o opinió del fotògraf.

Llum.

Es pot pensar que tirar la il·luminació no està a l'abast del fotògraf. Tot i això, en certa mesura es pot controlar. No és el mateix per exemple, fer una foto amb el sol davant del subjecte que a darrere. La llum té la capacitat de transmetre certs conceptes com la força, el poder, el dramatisme, la pobresa, el sofriment o la mort, i és un mitjà per crear diferents atmosferes. Com cita Feininger (1977):

A menudo, lo que induce a la obtención de una fotografía es, más que el tema en sí, la "atmósfera" que ésta suscita. En efecto, puede que, de haberse presentado en una atmósfera diferente, el tema hubiera carecido de todo interés. La "atmósfera" es, en gran parte, producto de la luz. (p.306)

Un factor a tenir en compte quan parlem de llum és el contrast. Un contrast suau amb tonalitats clares i llum suau sol crear una atmosfera suau i harmoniosa mentre que el contrast dur amb tonalitats fosques i llum dura ens transmetrà una atmosfera angoixant i misteriosa.

Color.

En escollir un determinat color, el reporter gràfic pot influir en els determinats significats intencionals d'una imatge. Segons Langford (2001), els colors freds, amb tons blaus, aporta a l'escena un ambient fred i depressiu, mentre que els colors càlids proporcionen una sensació de calidesa i harmonia. Langford (2001) també menciona la importància dels tons, que poden ser alts o baixos. Defensa que la sobreexposició aclareix els colors (tons alts), mentre que la subexposició aporta a les imatges tons baixos. La sobreexposició redueix la saturació dels colors aportant delicadesa mentre que la subexposició aporta riquesa als colors com també fosc i zones en negre. Per altra banda pel que fa a la fotografia en blanc i negre Soto (2009) defensa que aquestes obliguen a l'espectador a utilitzar la forma com a element per a reconèixer l'objecte, per això requereixen un major grau d'atenció i anàlisi per part de l'espectador. En treballar en blanc i negre s'eliminen possibles distraccions de la fotografia i se centra únicament en l'essència de la imatge.

Edició.

Seleccionar i editar les fotografies és una feina carregada de subjectivitat i pot ser utilitzada obertament per emfatitzar conceptes o idees que es vulguin transmetre. Freeman (2009) quan parla d'edició o postproducció defensa que es poden dur a terme dos tipus d'edició: "lo mínimo es la optimización, lo máximo es la manipulación total, hasta el punto de que la imagen ya no se parezca a la original" (p.184). Per Freeman (2009) l'optimització és el conjunt de procediments necessaris per fer un disseny tan efectiu o funcional com sigui possible, és a dir, proporcionar a la imatge tot el seu potencial tècnic. La varietat d'opcions que ofereix la postproducció és enorme, tot depenen de la intenció prèvia o els objectius que es vulguin assolir.

Tots aquests elements connotatius citats anteriorment contribueixen a la construcció del discurs visual, que aquest estarà guiat per una intencionalitat prèvia. (Martínez, 2002)

4. Metodologia

Per tal d'assolir els objectius delimitats anteriorment, i saber si la fotografia documental és la millor eina per introduir reflexions i conscienciar a la població sobre la relació que els humans establím sobre els animals, s'han dut a terme diferents etapes d'investigació.

Primerament, s'ha recol·lectat informació per a indagar sobre què és la fotografia i en concret la fotografia documental, i quines són les seves característiques. Tanmateix, s'ha investigat sobre com pot influir aquesta última en la percepció dels espectadors.

En segon lloc, s'ha posat en pràctica la fotografia documental a través de la sèrie de reportatges *Vides Ocultes*. En aquests, es retrata a través de la imatge la situació de milers d'animals que es troben "atrapats" dins el món humà. Les imatges han estat curosament elaborades i posteriorment seleccionades, seguint els criteris mencionats al marc teòric. L'eina principal per a comunicar aquest missatge han estat les mateixes imatges, tot i que cada reportatge va acompanyat d'un petit text per contextualitzar a l'espectador.

Per últim, ha estat avaluat el grau de conscienciació o reflexió i les emocions dels receptors envers els reportatges mitjançant una tècnica qualitativa, concretament entrevistes en profunditat, en el qual s'han preguntat als participants quines emocions, sentiments o reflexions els hi sorgeixen després de visualitzar els reportatges.

Seguidament, s'exposarà de manera més detallada la metodologia emprada determinant les característiques de la investigació, quines tècniques i materials s'han utilitzat per aconseguir els objectius del projecte i com s'han analitzat els resultats.

4.1. Caracterització de la investigació.

A continuació s'estableixen els límits de la investigació, es defineix el marc d'estudi i el tipus d'investigació que es realitzarà. Es basa en els següents criteris, tenint en compte la classificació de Sierra Bravo que utilitza Del Rio (2011):

Segons la seva finalitat. La finalitat del treball és bàsica, ja que busca conèixer i comprendre un fenomen. Es vol entendre què és la fotografia documental i saber si aquesta eina és efectiva per a introduir reflexions o conscienciar a la població.

Segons el seu abastament temporal. La investigació es considera seccional, ja que s'ha dut a terme en un moment determinat.

Segons la seva profunditat. La profunditat es considera explicativa, ja que s'explora un fenomen. Es vol conèixer què és la fotografia documental, quins aspectes és capaç de provocar i si per aquest motiu és o no efectiva a l'hora d'introduir reflexions o conscienciar a la població.

Segons les seves fonts. Les fonts de recollida d'informació han estat mixtes. En realitzar les entrevistes s'han utilitzat fonts primàries per tal d'extreure informació més concreta i detallada com també s'han utilitzat fonts secundàries per recol·lectar dades ja existents, recollides prèviament per altres persones o institucions.

Segons el caràcter. S'ha utilitzat una tècnica qualitativa, en aquest cas l'entrevista en profunditat. Més concretament l'entrevista de foto-elucidació o entrevista fotogràfica, per tal d'extreure una informació més concreta i de qualitat.

4.2. Realització del material fotogràfic.

Per dur a terme la part pràctica del tema escollit a investigar (la capacitat de la fotografia documental per introduir reflexions i conscienciar als espectadors, en aquest cas sobre la relació que els humans establím sobre els animals) s'han elaborat 5 reportatges de caire documental tenint en compte els coneixements previs del marc teòric.

Primer de tot es va decidir la temàtica dels reportatges, que consistiria a il·lustrar el dia a dia de diferents animals en el seu entorn de vida. Posteriorment es van realitzar les pertinents comunicacions i permisos per tal d'anar a fotografiar a les localitzacions seleccionades. Quan es van tenir tots els permisos es va anar a cada ubicació a realitzar les fotografies, que finalment van ser; una granja d'engreix de porcs, una granja de cria de porcs, una granja avícola, una granja de vaques lleteres i caça del senglar a l'Alta Garrotxa. De cada ubicació es va realitzar un reportatge, que la seva totalitat forma la sèrie de reportatges *Vides Ocultes*. El material utilitzat va ser una càmera Nikon D40 i els objectius Nikon AF-S DX 35mm F1.8 G i Nikon AF-S DX 18-55mm F3.5-5.6G VR.

4.3. Entrevistes de foto-elucidació.

Per a la investigació d'aquest treball s'ha realitzat un total de 5 entrevistes de foto-elucidació, anomenades EFE. Aquesta tipologia d'entrevistes es caracteritzen per incloure fotografies durant el transcurs d'aquesta, amb el propòsit d'afavorir el diàleg entre entrevistador i entrevistat i facilitar l'expressió de sentiments i perspectives (Meo i Dabenigno 2011). Harper (2002) menciona que: "las imágenes tienen la capacidad de evocar elementos más profundos de la conciencia humana que las palabras; los intercambios basados exclusivamente en palabras utilizan menos capacidad cerebral que aquellos intercambios en los cuales el cerebro procesó tanto imágenes como palabras" (Citat per Meo i Dabenigno, 2011, p.18).

S'ha escollit utilitzar aquesta tècnica qualitativa per tal de comprendre el que pensen els subjectes d'una manera detallada i precisa obtenint d'aquesta manera respostes emocionals. En aquest cas són entrevistes semiestructurades, on s'han plantejat una sèrie de preguntes amb respostes totalment obertes, que parteixen de la hipòtesi i objectius previs. L'enregistrament de les dades es realitzarà a través de gravació i posteriorment seran transcrites. El procés d'anàlisi de dades es desenvoluparà a partir de la codificació de la informació obtinguda, mitjançant tècniques de codificació inductives.

Pel que fa a la mostra, ha estat no probabilística. Del Rio (2011) destaca que en aquest cas l'elecció de les unitats d'anàlisi no depèn de la probabilitat, sinó de causes relacionades amb les característiques de la investigació o bé per raons de l'investigador. És a dir, no es regeixen per regles matemàtiques de probabilitat i per tant no són representatives de la població, sinó "il·lustratives". Per escollir la mostra s'han tingut en compte diferents variables:

Estratègica. S'han escollit perfils en relació amb el que es volia investigar i obtenir. En aquest cas els perfils no havien d'estar vinculats a la indústria animal, en practiques com la caça, i tampoc vinculats a ONG o associacions protectores d'animals per tal d'obtenir uns resultats més creïbles i menys influenciats.

Voluntària. La mostra que s'ha obtingut ha estat a partir de persones que han accedit a participar, ja que no totes a les persones que se'ls hi ha demanat ha estat possible que participessin.

De conveniència. S'han seleccionat perfils de fàcil accés per a l'investigador.

5. Anàlisi dels resultats

5.1. Anàlisi de les fotografies.

La intenció dels reportatges² és narrar a través d'imatges la cara no tan amable de la relació que els humans establim amb els animals. Com apunta Amar (2005), el fotògraf s'agafa el temps necessari per observar els espais i subjectes i desenvolupar els aspectes pertinents per a defensar el seu punt de vista. Per això, els reportatges s'han elaborat durant el transcurs de 5 mesos.

Per elaborar aquesta sèrie de reportatges s'han tingut en compte diferents referents. El primer és el projecte *El Juicio del Mono* de la fotògrafa Ariadna Creus, a qui vaig tenir el plaer de conèixer durant l'elaboració del treball. El seu projecte resulta de gran interès com a font d'inspiració, ja que tracta sobre la mateixa temàtica, i també per la seva estètica, tant pel punt de vista de la fotògrafa com el tractament de les imatges.

L'altre referent ha estat el curtmetratge *months* de la directora de cinema holandesa Eline Helen Schellekens. Aquest mostra la vida d'un porc que creix en les instal·lacions d'una granja industrial. El títol fa referència a la durada de la vida d'un porc de granja: 6 mesos. Resulta de gran interès a l'hora de realitzar aquest treball, ja que mostra la situació real d'aquests animals amb una sensibilitat excepcional, ensenyant a l'espectador la crua realitat de la indústria, però sense horroritzar-lo.

Les imatges que componen la sèrie de reportatges, com apunta Van den Berg (2014) s'han realitzat buscant una certa dosis de sensibilitat i amb el propòsit de transmetre un missatge clar i profund. Per això s'ha defugit de la barbàrie en tot moment. El que s'ha buscat és despertar una reacció en l'espectador realitzant fotos cuidades i subtils per tal de proporcionar una reflexió més profunda i no causar-li cap molèstia respecte al contingut.

Com exposa Abreu (1999) es poden utilitzar tècniques fotogràfiques per suggerir significats més enllà de l'aspecte denotatiu, és a dir, el que se'ns hi apareix. Per realitzar les fotografies s'han tingut en compte tots els recursos connotatius mencionats anteriorment al marc teòric per aportar la intencionalitat buscada.

Pel que fa a l'angulació, s'han utilitzat majoritàriament plans picats que com s'ha explicat, disminueixen al subjecte, amb la intenció de transmetre que els animals estan en inferioritat de condicions, i en el món humà es consideren poc importants, sigui perquè són produïts en massa o un simple número. Per altra banda, també s'han utilitzat angles plans o horitzontals, sobretot en les fotos on els animals miren a càmera fixament, per traslladar a l'espectador al mateix punt que els animals, buscant provocar una sensació d'empatia.

Respecte a l'enquadrament i la composició s'ha dut a terme majoritàriament donant especial èmfasi al motiu, que en aquest cas han estat els animals o elements que s'han considerat d'especial interès. Per això, com exposa Freeman (2009) en la majoria d'ocasions s'ha volgut donar especial èmfasi al subjecte, per això s'ha apropiat aquest a l'espectador per tal d'atorgar-li força i impacte. Per altra banda, com que l'entorn de les fotos també és important per contextualitzar a l'espectador i ajudar a reforçar la idea que s'amaga darrere les fotografies, en algunes ocasions el subjecte s'ha mostrat en una àrea petita de la fotografia, donant també importància al fons. Aquests recursos han estat utilitzats per reforçar la visió personal del fotògraf, en aquest cas com a "denúncia" cap al tracte que reben milers d'animals, sempre sense modificar la realitat.

En totes les fotografies s'ha volgut crear una atmosfera de dramatisme i sofriment, i com diu

² Els reportatges es troben a la pàgina 35.

Feininger (1997), això és producte de la llum. Per tal de fer-ho possible s'ha utilitzat una llum dura, amb contrastos forts juntament amb tonalitats fosques per així transmetre sentiments d'angoixa, tristesa o llàstima amb l'objectiu de fer reflexionar als receptors sobre la realitat de la relació que els humans establim sobre els animals.

Els colors que predominen en totes les fotografies són colors freds, que acord amb Langford (2001) aporten un ambient fred i depressiu, com també s'associen amb el pessimisme o signe de debilitat. També es troben imatges amb blanc i negre, ja que com cita Soto (2009) es pretén augmentar el grau d'atenció i anàlisi de l'espectador, ja que d'aquesta manera fem que es centri en l'essència de la fotografia. També es pot observar una gran presència de color negre en moltes de les imatges. Aquest busca representar la foscor o bé la tristesa de les vides d'aquests animals. Moltes de les ubicacions han facilitat aquest aspecte obscur i amb predominança del color negre, ja que les granges són per si soles, llocs foscos i freds.

Finalment, amb l'edició de les fotografies no s'ha intentat modificar-les sinó optimitzar-les, que segons Freeman (2009) consisteix en aplicar diferents procediments per fer el disseny tan efectiu i funcional com sigui possible. Amb això s'ha intentat reforçar tots els conceptes mencionats anteriorment per tal de proporcionar a la imatge tot el seu potencial tècnic. Tot això s'ha dut a terme amb la finalitat de donar visibilitat a les vides de molts animals, que sovint passen totalment desapercebudes, i fer reflexionar sobre si és ètica o no la relació que hi establim.

5.2. Anàlisi de les entrevistes de foto-elucidació.

S'han realitzat un total de 5 entrevistes³, on s'han escollit participants amb perfils diferents, que no formessin part de la indústria animal o pràctiques com la caça i que tampoc participessin activament en alguna ONG o associacions protectores d'animals per tal d'obtenir resultats menys influenciats.

Els perfils van ser els següents: Perfil 1: Dona de 22 anys. Perfil 2: Dona de 25 anys. Perfil 3: Dona de 53 anys. Perfil 4: Home de 30 anys. Perfil 5: Home de 42 anys.

Primerament, respecte a les dues preguntes inicials sobre la capacitat de la fotografia per introduir reflexions, la totalitat dels entrevistats van afirmar que la fotografia és capaç de fer reflexionar als receptors, i van destacar la capacitat d'aquesta per transmetre emocions i sentiments. A més, la majoria va mencionar que és un mitjà de comunicació que representa la realitat d'una manera directa i impactant, com diu Fuentes (2003) les imatges no donen temps per reflexionar, són immediates i es dirigeixen directament a l'emotivitat. Com va comentar el Perfil 1 "una fotografia transmet emocions d'una manera més directe i impactant, i és una de les representacions més realistes". La majoria dels subjectes, creu que perquè una fotografia sigui eficaç a l'hora de conscienciar ha de ser impactant i que es tingui molt clar el missatge que es vol transmetre.

A continuació, es van fer un seguit de preguntes que tenien com a objectiu observar si els participants podien rebre informació i emocions de les fotografies dels reportatges realitzats. D'acord amb Fontcuberta (1997), que defensa que tota imatge conté un cert magma d'informació, els participants van afirmar que totes les fotografies els hi proporcionaven informació i algun tipus d'emocions. La totalitat dels entrevistats coincidien a l'hora de relacionar les fotografies amb explotació animal, indústria animal i sobreproducció. El Perfil 3 i 4 també les van relacionar amb abús i privació de llibertat. Pel que fa a les emocions, totes han estat similars en els perfils. Majoritàriament els hi han transmès tristesa, rebuig, ràbia, soledat, tendresa i patiment. Com cita el Perfil 4 "em transmeten llàstima,

3 Les entrevistes es troben a la pàgina 18.

solitud i tendresa perquè les fotografies són subtils i estan molt cuidades, però quan hi penses més profundament ràbia, ja que es troben en condicions pèssimes”.

També es va comentar la importància de la mirada dels protagonistes de les fotografies. Les fotografies on els animals miren a càmera fixament van despertar en els receptors emocions més profundes i detallades. La seva mirada o el seu rostre, era un dels factors clau per posar-se al lloc de l'animal i establir empatia. Com afirma el Perfil 4 “em provoquen empatia, crec que la mirada et facilita posar-te a la seva posició”. A més el Perfil 1, el Perfil 3 i el Perfil 5 afirmen que gràcies al rostre dels animals mirant fixament a càmera, els hi transmetia la sensació que es volien comunicar amb ells, com si els animals els hi demanessin ajuda, és a dir, com si es dirigissin directament als espectadors. També es va observar, que cadascú pot fer les seves interpretacions segons les influències que pugui tenir. Com menciona el Perfil 2 “crec que pot influir el fet que m'estimo els animals i m'importa el seu benestar. És a dir, per la meua manera de ser o els meus pensaments o creences”.

Posteriorment, amb la intenció d'esbrinar quin mitjà de comunicació era més eficaç, es va mostrar primerament un text de contextualització sobre les granges d'engreix i després les fotografies. Seguidament es va preguntar als entrevistats una sèrie de preguntes. La totalitat dels participants va afirmar que les fotografies són més efectives per conscienciar sobre una situació. D'acord amb l'estudi realitzat pel MIT (2014) on es demostra que el cervell humà processa les imatges en només 13 mil·lèsimes de segon, es va destacar el seu poder d'impacte en un període de temps curt. Com esmenta el Perfil 3 “no has de pensar i processar informació com en el text sinó que és instantani, només mirar-les”. A més el Perfil 4 comenta el poder de les fotografies per acostar-te a la realitat:

Si a tu et llegeixen un text, t'imagines la situació a la teua manera. Per exemple, si llegeixes un llibre, t'ho pots imaginar d'una manera i quan veus la pel·lícula segurament canvia. Per tant, llegint el text potser et pots pensar que els llocs són grans, que és un espai agradable, etc. I després veus les fotografies i resulta que el lloc és petit, l'espai és desagradable, etc. És a dir que la fotografia s'aproxima més a la realitat.

Tot i això, la totalitat dels participants creuen que ambdues coses, text i fotografia, es complementen, però qui té més pes segueix sent la fotografia gràcies al seu grau de realisme i la capacitat d'impactar d'una manera clara i directa. A més, el perfil 5 també destaca que “amb les plataformes socials, la fotografia té moltes sortides i vies de difusió”.

Per tal d'indagar més en els aspectes tècnics de la fotografia, se'ls hi va ensenyar una fotografia de cada reportatge als participants i posteriorment es van realitzar un seguit de preguntes per saber què els hi transmetia la llum, els colors, l'angulació, l'enquadrament o l'edició, de les fotografies mostrades. Les sensacions van ser similars en tots els perfils. D'acord amb Abreu (1999) la predominança de fosc en les imatges, els colors freds i la llum dura ha creat en els espectadors una sensació d'angoixa, incertesa, tristesa i solitud. Com diu el Perfil 1 “potser si fossin més lluminoses i alegres, amb colors més càlids, no em transmetrien aquestes sensacions”. A més el perfil 2 destaca la intenció de fer dels animals el centre d'interès de les fotografies: “es veuen clarament els punts d'interès de la imatge, ja que queden ressaltats en moltes ocasions per la llum. Això fa que centris l'interès en l'animal”.

Com defensa Martínez (2002), la totalitat dels participants creuen que aquests recursos poden ser d'una gran utilitat a l'hora de voler comunicar un missatge concret amb una intencionalitat específica. Com cita el Perfil 1 “no crec que utilitzessis aquests recursos de la mateixa manera en un reportatge sobre una escola que en un reportatge sobre l'abús animal”. O com diu el Perfil 2 “crec que si estiguessin tirades diferents o editades diferents potser el missatge o emocions que n'extrauríem no serien les mateixes. No et transmet el mateix el color blau que el color vermell per exemple”.

Amb la intenció de saber quin tipus d'imatge és millor, com ha de ser o quines característiques ha de tenir per a fer reflexionar o conscienciar a la població, se'ls hi van mostrar dues fotografies de la mateixa temàtica als entrevistats. Una il·lustrava la situació dels animals d'una manera més cuidada i subtil mentre que l'altre ho feia d'una manera més freda i crua o horroritzant. A continuació se'ls hi va preguntar quina imatge els commovia més. Tots els perfils van contestar que els hi commovia més la fotografia on mostrava l'animal d'una manera freda i crua. Altrament el Perfil 3 defensa que li commou més la imatge subtil, ja que conté més informació i et fa reflexionar d'una manera més profunda. A més, creu que les imatges que mostren la realitat d'una manera crua el que fan és horroritzar a l'espectador més que conscienciar-lo. Els altres perfils tot i haver dit que les imatges més fredes i cruas els hi commouen més, els molesta aquest tipus d'imatge i no els agrada observar-la, per tant aparten de pressa la mirada. Com diu el Perfil 2 "no m'agrada veure aquest tipus d'imatges i ho passo una mica malament". Com a excepció, al Perfil 5 no li molesten però defensa que perquè una fotografia et faci pensar de veritat no ha de ser totalment explícita, i així ho exposa: "hi ha d'haver com un rerefons, que no sigui tan evident". Aquí es demostra l'afirmació que fa Van den Berg (2014), quan defensa que les imatges poden ser impactants, però sempre han d'evitar la barbàrie per tal de no horroritzar a l'espectador, sinó de crear en ell una reflexió, ja que si no observen la imatge, no podrà aflorar cap mena de reacció.

Finalment, es van fer un seguit de preguntes sobre què és important a l'hora de conscienciar amb la fotografia documental i si aquesta és una eina eficaç per a fer-ho. Per acabar, també es va preguntar sobre si la sèrie de reportatges creada, complia l'objectiu de fer reflexionar els espectadors i donar visibilitat a una realitat, sovint amagada, com és l'abús animal. En la primera pregunta, on es preguntava què creien que era important a l'hora de conscienciar mitjançant la fotografia documental, la majoria van afirmar que era la voluntat de transmetre un missatge clar i directe, resposta totalment en acord amb Amar (2005) que defensa que la fotografia documental és una descripció del món per un autor amb la intenció de comunicar clarament el missatge a transmetre. També es va comentar que era important la ideologia del fotògraf, perquè sempre influirà en el resultat final, i tenir en compte la sensibilitat dels receptors.

En la segona pregunta on es qüestionava si la fotografia documental és un gènere eficaç per emetre un missatge que conscienciï sobre un fet determinat o una injustícia social, tots els participants van respondre afirmativament atorgant especial èmfasi en la capacitat d'aquesta per transmetre emocions amb un fi social. Com esmenta el Perfil 1 "crec que les emocions és el que pot fer conscienciar més a la població sobre un fet".

L'última pregunta i la que tanca aquesta entrevista, es planteja als subjectes si creuen que les fotografies que han vist durant l'entrevista, que formen part de la sèrie dels reportatges elaborada, els han fet reflexionar, i si compleixen l'objectiu de fer visible la realitat de l'abús animal. Tots els participants van afirmar que les fotografies els havien fet reflexionar. Com apunta el perfil 2 "m'han fet reflexionar sobre el funcionament de la indústria de carn fins a plantejar-me si vull continuar menjant carn" o com apunta el perfil 4 "sí que fan reflexionar, i així ho demostra perquè durant l'entrevista m'he sentit culpable en diverses ocasions pel fet de menjar carn, és a dir, de contribuir en la indústria càrnia". A més, per a molts d'ells els reportatges els hi han fet visible la realitat de com viuen o a què s'enfronten milers d'animals dia a dia. Com cita el Perfil 1 "Personalment, aquestes fotografies m'han ensenyat llocs i aspectes que no havia vist mai i ara em puc fer una idea de com són" o també com cita el Perfil 4:

Et pots imaginar com viuen i com són tractats els animals. Jo m'ho imaginava, però un cop ho veus directament i et mostren una realitat que normalment no veus, a mi m'ha impactat molt més i ha resultat ser pitjor del que em pensava.

6. Conclusions

La investigació s'ha articulada partint de l'objectiu de demostrar que la fotografia documental és una eina efectiva per emetre un missatge capaç de conscienciar i fer reflexionar a l'espectador sobre una injustícia social, en aquest cas la relació que els humans establím amb els animals. Gràcies a la investigació duta a terme, s'ha pogut demostrar que la fotografia documental és una eina efectiva a l'hora d'emetre un missatge per conscienciar sobre una injustícia social. Això ha estat possible a partir de les fonts bibliogràfiques i l'anàlisi de les respostes obtingudes mitjançant les entrevistes de foto-elucidació.

La fotografia des dels seus inicis, començant per Niépce i Daguerre, fins a l'actualitat, ha tingut la voluntat de plasmar la realitat. Gràcies a les fotografies i a la llibertat d'expressió sabem cada cop més el que passa al món. A més, és un gènere que no entén d'idiomes i és capaç de traspasar fronteres gràcies a la seva fàcil comprensió i accessibilitat per a tothom. Tenint en compte que les imatges ocupen la major part de percentatge d'informació del cervell humà, fa que siguin un important element a l'hora de configurar la nostra realitat. Per això es pot afirmar que la fotografia és una eina adequada i necessària a l'hora d'introduir reflexions.

La fotografia documental té l'objectiu d'acostar-nos a problemàtiques socials o bé mostrar la realitat sobre un tema concret. Bàsicament, s'ha utilitzat per aportar coneixement sobre situacions que és necessari visibilitzar per a poder prendre una postura davant la realitat que ens ensenya. Per això, la fotografia documental ha tingut un important paper en la història, donant visibilitat a diverses situacions i provocant un gran ressò mediàtic.

Gràcies a la sèrie de reportatges *Vides Ocultes*, formada per fotografies documentals, que es va crear a partir de les bases teòriques adquirides prèviament i que tenia la finalitat de ser utilitzada en les entrevistes de foto-elucidació per tal de valorar com inflüen en els participants, queda palès que han conscienciat als subjectes sobre la realitat de la relació humans-animals, i els hi han fet visible aquesta realitat, que molts d'ells desconeixien. A partir d'aquests resultats s'ha pogut comprovar que les fotografies, com apuntava Fuentes (2003), tenen un efecte immediat, ja que proporcionen molta informació en un temps curt d'exposició i es dirigeixen directament a l'emotivitat. A més, mostrar una imatge documental proporciona credibilitat, ja que aquesta, com deien els entrevistats, és un símbol de la representació de la realitat. Per tant, podem afirmar que la fotografia documental té un gran poder de conscienciació envers el públic.

La fotografia compta amb nombrosos recursos connotatius que permeten reforçar el missatge que es vol transmetre a priori. L'angulació, l'enquadrament, la composició, la llum, el color i l'edició en són alguns. L'impacte emocional que una imatge pot tenir en les persones depèn en certa mesura d'aquests recursos. Per això les fotografies dels reportatges es van elaborar amb una intencionalitat prèvia valorant tots aquests recursos. Amb els resultats de les entrevistes realitzades podem concloure que l'impacte emocional dels subjectes ha estat el buscat prèviament. A més, com apuntava Martínez (2002), els entrevistats creuen que els recursos connotatius juguen un paper molt important, ja que contribueixen en el missatge que es transmet. Per tant, es pot concloure que en el cas de la sèrie de reportatges *Vides Ocultes*, aquests han funcionat tal com s'esperava.

Segons els entrevistats, la fotografia és un dels mitjans amb més poder de conscienciació, confirmant d'aquesta manera la seva efectivitat. Tot i això, s'ha pogut comprovar que amb la incorporació de petits

textos o frases de contextualització ajuden a comprendre millor allò que es vol comunicar, incrementant d'aquesta manera el grau de conscienciació i complementant-se entre ells. Tanmateix, la fotografia continua essent l'eina més important i poderosa, mentre que el text és un complement d'aquesta.

També s'ha pogut observar que per crear un major grau de conscienciació en els subjectes, la imatge no ha d'horrificar, sinó que com apuntava Van den Berg (2014), han de tenir una dosis de sensibilitat i el propòsit de transmetre un missatge clar i profund, sempre evitant la barbàrie, per no horrificar a l'espectador sinó despertar en ell una reacció o reflexió. Molts dels participants afirmaven que els molestava observar una fotografia totalment explícita o bàrbara, i com a conseqüència, apartaven la mirada ràpidament. Per tant, per aconseguir un major grau de conscienciació ha de ser una foto subtil i cuidada, que no sigui totalment explícita, per tal de fer reflexionar a l'espectador i d'aquesta manera captar la seva atenció.

Finalment, gràcies als resultats obtinguts de la investigació i a les informacions teòriques, podem considerar vàlida la hipòtesi del present treball, que defensava que les fotografies són avui en dia un poderós llenguatge per transmetre tant emocions com reflexions de caràcter conceptual o racional. Especialment la fotografia documental, que és un instrument a subratllar com a eina per influir o introduir reflexions, denunciar una injustícia social o per a mostrar la realitat d'uns fets determinats. En la societat actual, és una eina extremadament poderosa per fer visible el que és invisible, com és en moltes situacions, la relació que els humans establim sobre els animals pel nostre propi benefici, essent capaç de crear reflexions i conscienciar a la població.

7. Bibliografia

- Abreu, C. (1999). La opinión fotográfica (2). Recursos connotativos de la fotografía. *Revista Latina de Comunicación Social*, 24. Consultat 17 abril 2019, des de <http://www.revistalatinacs.org/a1999adi/01abreu2.html>
- Amar, P. J. (2005). El fotoperiodismo. Buenos Aires: la marca.
- Baeza, P. (2001). *Por una función crítica de la fotografía de prensa*. Consultat 28 març 2019 des de <https://periodismograficounam.files.wordpress.com/2014/09/194777929-por-una-funcion-critica-1.pdf>
- Barthes, R. (1990). *La cámara lúcida: nota sobre la fotografía*. Consultat 15 abril 2019, des de https://monoskop.org/images/c/c9/Barthes_Roland_La_camara_lucida_Nota_sobre_la_fotografia.pdf
- Borges, E. T. (2003). *La fotografía documental contemporánea en Brasil*. (Tesi doctoral. Universitat de Barcelona, Catalunya). Consultat 2 març 2019, des de <https://www.tesisenred.net/bitstream/handle/10803/1376/TESISBORGES1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Coll, X. (2016). *El cervell a l'escenari: una aproximació a l'estudi del cervell, amb les implicacions que té tant per a la pràctica com per a la pedagogia de la música*. (Treball final de màster. Escola Superior de Música de Catalunya, Catalunya). Consultat des de <https://www.recercat.cat/bitstream/handle/2072/275111/PFM%20Xavier%20Coll%20i%20Quetglas.pdf?sequence=1>
- Del Rio, O. (2011). El proceso de investigación: etapas y planificación de la investigación. Dins Vilches, L. (Coord.) *La investigación en comunicación: métodos y técnicas en la era digital*. (p. 67-93). Barcelona: Gedisa
- Eco, U. (2000). *Tratado de semiótica general*. Consultat 18 abril 2019, des de http://fba.unlp.edu.ar/lenguajemm/?wpfb_dl=17
- Feininger, A. (1977). *La nueva técnica fotográfica*. Barcelona: Hispano Europea.
- Fontcuberta, J. (1997). *El beso de Judas: fotografía y verdad*. Consultat 10 març 2019, des de https://jpgenrgb.files.wordpress.com/2017/05/fontcuberta_elbesodejudasfotografiayverdad.pdf
- Freeman, M. (2009). *El ojo del fotógrafo: composición y diseño para crear mejores fotografías digitales*. Barcelona: Blume
- Fuentes, E. (2003). ¿En periodismo también una imagen vale mas que mil palabras? *Hipertext.net*, 1. Consultat 11 abril 2019, des de <https://www.upf.edu/hipertextnet/numero-1/imagenes.html>
- Guardia Civil. (2019) *El SEPRONA de la Guardia Civil detiene o investiga a cerca de 600 personas por delitos contra el maltrato animal*. Consultat 25 febrer 2019, des de <http://www.guardiacivil.es/es/prensa/noticias/6894.html>

-
- Langford, M. (2001). *La fotografía paso a paso: un curso completo* (3ª ed.) Madrid: Hermann Blume Ediciones
- Martínez, D. M. (2002). Fotografía periodística y discurso. *Caleidoscopio: revista semestral de Ciencias Sociales y Humanidades*, 11, 135-156. Consultat 2 maig 2019, des de <https://revistas.uaa.mx/index.php/caleidoscopio/article/view/394/372>
- McArthur, J. (2019, abril 4). Interview with photojournalist Joan de la Malla. [Entrada blog] Consultat des de <http://weanimals.org/blog?entry=250>
- Meo, A., Dabenigno, V. (2011). Imágenes que revelan sentidos: ventajas y desventajas de la entrevista de foto-elucidación en un estudio sobre jóvenes y escuela media en la Ciudad de Buenos Aires. *EMPIRIA. Revista de Metodología de las Ciencias Sociales*, 22, 13-42. Consultat 5 maig 2019, des de <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=297124014001>
- Mira, E. (2008). Fotografía documental y representación de la inmigración. Dins Martínez, M. (Coord.), *Inmigración, discurso y medios de comunicación* (p. 87-112). Alicante: Espagráfic
- Potter, M., Wyble, B., Haggmann, C., McCourt, E. (2013). Detecting meaning in RSVP at 13 ms per picture. *Attention, perception & psychophysics*, 76(2), 270-281. Consultat 15 març 2019 des de https://www.researchgate.net/publication/259490307_Detecting_meaning_in_RSVP_at_13_ms_per_picture
- Sontag, S. (2006). *Sobre la fotografía*. Consultat 10 març 2019, des de https://monoskop.org/images/7/77/Sontag_Susan_Sobre_la_fotografia.pdf
- Soto, E. (2009). Blanco y negro o color: ¿Qué prefieres?. *Metapolítica*, 66, 105-106.
- Van den Berg, E. (2014). El poder de la fotografía: asediados por las imágenes. *Paradigma: revista universitaria de cultura*, 16, 11-18. Consultat 25 març 2019 des de <https://riuma.uma.es/xmlui/bitstream/handle/10630/7025/Eva%20van%20den%20Berg.pdf?sequence=1>

8. Annexos

8.1. Entrevistes de foto-elucidació

Perfil 1

Sexe: Femení

Edat: 22

Breu introducció del tema a tractar.

Creu que la fotografia és una eina capaç d'introduir reflexions? Per què?

Personalment crec que sí, ja que una foto et transmet emocions d'una manera més directa i impactant i és una de les representacions més realistes. Podríem dir que t'ensenya contingut explícit.

Com creu que hauria de ser una fotografia per ser eficaç a l'hora d'informar sobre un fet determinat o una injustícia social?

Creo que el més important és que sigui impactant, que capti la teva atenció, que et faci obrir els ulls i adonar-te de les coses.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de pollastres.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Quan miro les fotografies, el primer amb què les relaciono és amb explotació animal, sobreproducció per la quantitat de pollets que hi ha i també amb l'economia actual, ja que com més producció més beneficis. Pel que fa a les fotos em transmeten estrès, ja que hi ha molts animals junts i em transmet un cert ambient de caos, també em transmeten tristesa a l'estar tancats dins una nau i em desperta una sensació d'injustícia, ja que suposo que són per a la indústria càrnia.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de vaques de llet.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

En aquest cas les relaciono directament amb la indústria de la llet, ja que són les típiques vaques blanques i negres. També ho relaciono amb explotació animal. En aquest cas les fotos em transmeten tristesa, soledat i una sensació de brutícia o falta d'higiene, és a dir, de poca atenció.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de cria de porcs.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Les relaciono amb maternitat, sobreproducció per la quantitat de porquets que es mostren, i abús, per les fotos de les mares a les gàbies. Les fotografies em transmeten rebuig cap al sistema de producció, ja que els animals viuen esclavitzats i pena perquè han nascut per servir al sistema de la indústria càrnia. Tanmateix, hi ha fotos que em transmeten tendresa en ser cries, però després recordo a on són i com acabaran i em desperta rebuig.

Què us transmeten les següents mirades?

Les mirades em transmeten desubicació, és com si et volguessin dir alguna cosa. També em transmeten un sentiment de por, com si no sabessin què hi fan allà. També em transmeten pena, ja que la seva mirada és com un crit d'ajuda.

Quins factors creu que influeixen o poden influir en la seva percepció de les fotografies vistes fins ara?

Segurament una de les coses que pot influir és la meua ideologia i pensament. M'agraden molt els animals. Potser alguna altra persona no mostra tanta empatia amb els animals i té una percepció totalment diferent de la meua. Per altra banda crec que també hi pot influir el tractament de les imatges.

Es llegeix un text de contextualització sobre les granges d'engreix de porcs.

Què li ha transmès aquest text?

Tristesa i una sensació d'impotència.

Li ha impactat?

Una mica, tot i que ja tenia coneixement de com funcionaven més o menys aquests tipus de granges.

Li ha produït algun tipus d'emocions?

M'ha entristit.

A continuació es mostren imatges del reportatge de la granja d'engreix de porcs.

Què li han transmès les fotografies?

M'han transmès tristesa, llàstima i rebuig cap al sistema.

Li han impactat?

Sí.

Li han produït algun tipus d'emocions?

Sí, una barreja entre tristesa, pena, angoixa, rebuig, ràbia...

A partir de les seves respostes;**Què creu que funciona millor a l'hora d'introduir reflexions o conscienciar, la fotografia o el text?**

La fotografia sense cap dubte. És capaç de mostrar-te una realitat en un moment i impactar-te més. A més, des del meu punt de vista, té més capacitat per transmetre emocions. Et transporta, és com si estiguessis on es van fer les fotografies.

Creu que ambdues coses es complementen? Si és així, quina creus que té més pes?

Sí, crec que es complementen i que juntes poden fer una feina excel·lent complementant-se. Tot i això per mi la fotografia té més pes. Amb el text t'has d'imaginar la situació, en canvi amb les imatges ho veus directament i explícitament. No hi ha dubtes.

Es mostren diferents imatges de la sèrie de reportatges.

Què li transmet la llum, els colors, l'enquadrament, etc. de les imatges anteriors?

La llum freda i la predominança de la foscor a les fotos em transmet una certa sensació d'angoixa i inestabilitat. Pot ser si fossin més lluminoses i alegres, amb colors càlids no em transmetrien aquestes sensacions.

Creu que aquests aspectes poden influir en la percepció dels receptors?

Sí, molt. Crec que aquests recursos poden ser d'una gran utilitat a l'hora de voler comunicar un missatge concret o amb una intencionalitat específica. Per exemple no crec que utilitzessis aquests recursos de la mateixa manera en un reportatge sobre una escola que un reportatge sobre abús animal.

A continuació es mostren 2 fotografies de pollastres, a l'esquerra una de més subtil i a la dreta una de més "horroritzant".

Quina imatge li commou més?

La de la dreta. És molt dura però més explícit, el missatge és directe. A la de l'esquerra considero que és més profunda i hi ha més informació i et fa reflexionar i pensar, però la de la dreta t'impacta més.

Algunes de les imatges t'ha molestat / horroritzat?

La de la dreta m'ha molestat, no és agradable veure a una animal mort. Tot i això és una realitat i tampoc la podem negar. Si més no impacta.

A continuació es mostren 2 fotografies de porcs senglars, a l'esquerra una de més subtil i a la dreta una de més "horroritzant".

Quina imatge li commou més?

La de la dreta, perquè és una brutalitat. Impacta molt.

Algunes de les imatges t'ha molestat / horroritzat?

La de la dreta m'ha molestat molt, em fa angunia mirar-la i tot. Per altra banda la de l'esquerra mostra el mateix, però d'una manera més neta i amb sensibilitat.

Finalment s'explica a l'entrevistat què és la fotografia documental i seguidament se li fan una sèrie de preguntes:

Què creu que és important a l'hora de conscienciar mitjançant la fotografia documental?

Transmetre un missatge clar i directe, i tenir molt clara la intencionalitat amb la qual es realitza la fotografia.

Creu que és un gènere eficaç per emetre un missatge que conscienciï sobre un fet determinat o una injustícia social?

Sí, crec que el gènere és totalment adequat, ja que la imatge és la principal eina i busca fer sentir emocions i crec que les emocions és el que pot fer conscienciar més a la població sobre un fet.

Creu que les fotografies que ha vist durant l'entrevista l'han fet reflexionar i compleixen el seu objectiu de fer visible la realitat de l'abús animal?

Sí. Crec que ho aconsegueixen totalment. A mi m'han fet reflexionar sobre com viuen milers d'animals i com és la sobreproducció. Personalment, aquestes fotografies m'han ensenyat llocs i aspectes que no havia vist mai, i ara em puc fer una idea de com són.

Perfil 2

Sexe: Femení

Edat: 25

Breu introducció del tema a tractar.

Creu que la fotografia és una eina capaç d'introduir reflexions? Per què?

Sí, perquè és una manera de representar la realitat i una via de comunicació, per tant sí que tindria la capacitat d'emetre un missatge o una reflexió. Per exemple jo he vist fotografies que m'han fet reflexionar.

Com creu que hauria de ser una fotografia per ser eficaç a l'hora d'informar sobre un fet determinat o una injustícia social?

Per ser eficaç, des del meu punt de vista hauria de representar la realitat d'una manera clara, és a dir, sense modificar-la.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de pollastres.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Les relaciono amb la sobreproducció, ja que hi ha molts pollets. La cria en massa per exemple. La primera sensació que em transmeten és de caos. Els pollets estan aglomerats i pot donar la sensació de desordre. També em transmeten pena i tristesa en pensar que viuen tancats en granges durant tota la seva vida.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de vaques de llet.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Les vaques són vaques de llet, així que ho relaciono amb la indústria de la llet. Les fotos em transmeten pena i tristesa, ja que les vaques semblen ser esclaves del sistema. També em provoquen una sensació de malestar a causa del fang que s'observa a algunes de les fotografies.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de cria de porcs.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Ho relaciono amb consum de carn, producció i també em ve a la ment relacionar-ho amb l'escorxador. Les fotografies em transmeten molta llàstima i alhora sento rebuig cap a les granges i els sistemes de producció.

Què us transmeten les següents mirades?

Les mirades em transmeten inseguretats, por, incertesa. Com si no entenguessin el que està passant.

Quins factors creu que influeixen o poden influir en la seva percepció de les fotografies vistes fins ara?

Ostres, doncs crec que pot influir el fet que m'estimo els animals i m'importa el seu benestar. És a dir, per la meua manera de ser o els meus pensaments o creences.

Es llegeix un text de contextualització sobre les granges d'engreix de porcs.

Què li ha transmès aquest text?

M'ha transmès llàstima i ràbia.

Li ha impactat?

Sí.

Li ha produït algun tipus d'emocions?

Sí, tristesa.

A continuació es mostren imatges del reportatge de la granja d'engreix de porcs.

Què li han transmès les fotografies?

M'han transmès tristesa i pena.

Li han impactat?

Sí, bastant.

Li han produït algun tipus d'emocions?

Sí, tristesa i ganes de plorar.

A partir de les seves respostes;

Què creu que funciona millor a l'hora d'introduir reflexions o conscienciar, la fotografia o el text?

La fotografia, ja que t'impacta a l'instant, no fa falta que t'expliquin res, simplement ho veus.

Creu que ambdues coses es complementen? Si és així, quina creus que té més pes?

Sí, crec que es complementen i que el text et pot proporcionar informació més detallada o addicional, pot ser com una ajuda i complement de la imatge, però la fotografia té més pes. La considera una eina molt més poderosa.

Es mostren diferents imatges de la sèrie de reportatges.

Què li transmet la llum, els colors, l'enquadrament, etc. de les imatges anteriors?

La llum freda i la predominança de la foscor a les fotos em transmet una certa sensació d'angoixa i inestabilitat. Pot ser si fossin més lluminoses i alegres, amb colors càlids no em transmetrien aquestes sensacions.

Creu que aquests aspectes poden influir en la percepció dels receptors?

Sí. Crec que si estiguessin tirades diferents o editades diferents potser el missatge o emocions que n'extrauríem no serien les mateixes. No et transmet el mateix el color blau que el color vermell per exemple.

A continuació es mostren 2 fotografies de pollastres, a l'esquerra una de més subtil i a la dreta una de més "horroritzant".

Quina imatge li commou més?

La de la dreta. No és agradable de veure però sorprèn o impacta més.

Algunes de les imatges t'ha molestat / horroritzat?

La de la dreta m'ha molestat, no m'agrada veure aquest tipus d'imatges i ho passo una mica malament.

A continuació es mostren 2 fotografies de porcs senglars, a l'esquerra una de més subtil i a la dreta una de més "horroritzant".

Quina imatge li commou més?

La de la dreta, és molt bèstia.

Algunes de les imatges t'ha molestat / horroritzat?

Les dues m'han horroritzat, però la de la dreta més. Es veu d'una manera més "heavy". La de l'esquerra és més cuidada i subtil.

Finalment s'explica a l'entrevistat què és la fotografia documental i seguidament se li fan una sèrie de preguntes:

Què creu que és important a l'hora de conscienciar mitjançant la fotografia documental?

Transmetre un missatge clar i directe i tenir en compte la sensibilitat dels receptors.

Creu que és un gènere eficaç per emetre un missatge que conscienciï sobre un fet determinat o una injustícia social?

Sí, crec que és un gènere que és totalment capaç de conscienciar i fer reflexionar. Segur que tothom ha vist algun cop fotografies que li han fet pensar o reflexionar. Crec que la fotografia i en especial la documental és una eina molt i molt poderosa per mostrar realitats que molta gent no coneix.

Creu que les fotografies que ha vist durant l'entrevista l'han fet reflexionar i compleixen el seu objectiu de fer visible la realitat de l'abús animal?

Sí, crec que compleixen l'objectiu totalment. Gràcies a les fotografies m'he pogut fer una idea més clara de com viuen molts animals i de com és el seu dia a dia. A més m'han fet reflexionar sobre el funcionament de la indústria de carn fins a plantejar-me si vull continuar menjant carn.

Perfil 3

Sexe: Femení

Edat: 53

Breu introducció del tema a tractar.

Creu que la fotografia és una eina capaç d'introduir reflexions? Per què?

Sí. La fotografia transmet. Una fotografia sempre ens explica alguna cosa, ja sigui idees, emocions, pensaments, etc.

Com creu que hauria de ser una fotografia per ser eficaç a l'hora d'informar sobre un fet determinat o una injustícia social?

Crec que hauria de ser impactant, que reflecteixi sentiments i personalitat, que et faci pensar i reflexionar sobre el que acabes de veure.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de pollastres.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

El primer que em ve al cap és productivitat, ja que hi ha molts pollets junts. També ho relaciono amb una granja gran. Em transmeten com una sensació de massificació i aglomeració, estan tots despariats, com desubicats.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de vaques de llet.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Ho relaciono amb la productivitat que han de tenir obligatòriament. També amb la producció de llet i amb l'explotació de les vaques per obtenir un producte, la llet. Les fotografies em transmeten solitud i monotonia, com si cada dia fos igual i s'han de resignar a això.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de cria de porcs.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Ho relaciono directament amb l'explotació de la indústria càrnia, crec que no n'hi ha cap dubte. Pel que fa a les fotografies, aquestes em transmeten fredor, confinament i una sensació enorme de manca de llibertat, com d'esclavitud del sistema, en aquest cas la indústria de la carn.

Què us transmeten les següents mirades?

Les mirades em transmeten solitud i tristesa, d'una manera molt directe, ja que sembla realment que et mirin a tu, com a un crit d'ajuda.

Quins factors creu que influeixen o poden influir en la seva percepció de les fotografies vistes fins ara?

Jo diria que el tipus de plans, els colors, el context on es troba cada reportatge. Crec que el conjunt de tots aquests aspectes pot influir en la percepció. Per exemple les granges, en ser un lloc ja de pers si sol fosc i fred, ja ajuden a crear un determinat tipus de sensació.

Es llegeix un text de contextualització sobre les granges d'engreix de porcs.

Què li ha transmès aquest text?

Tristesa i ràbia.

Li ha impactat?

Sí.

Li ha produït algun tipus d'emocions?

Sí, des de tendresa fins a tristesa.

A continuació es mostren imatges del reportatge de la granja d'engreix de porcs.

Què li han transmès les fotografies?

M'han transmès fredor i malestar

Li han impactat?

Sí.

Li han produït algun tipus d'emocions?

Sí, una sensació enorme de solitud.

A partir de les seves respostes;

Què creu que funciona millor a l'hora d'introduir reflexions o conscienciar, la fotografia o el text?

La fotografia, ja que és més impactant, afloren més els sentiments. No has de pensar i processar informació com en el text sinó que és instantani, només mirar-les.

Creu que ambdues coses es complementen? Si és així, quina creus que té més pes?

Sí, el text i la fotografia es complementen, però per mi és obvi que la fotografia té més pes. La considero més poderosa i impactant.

Es mostren diferents imatges de la sèrie de reportatges.

Què li transmet la llum, els colors, l'enquadrament, etc. de les imatges anteriors?

Crec que aquests aspectes, depèn de com siguin utilitzats poden participar en evocar diferents tipus de sentiments. En aquest cas, crec que el tractament de les imatges vistes fins ara contribueix en les sensacions de tristesa, solitud, pena, etc.

Creu que aquests aspectes poden influir en la percepció dels receptors?

Sí, a més crec que poden influir d'una manera bastant elevada i tenen un paper important pel que fa a la percepció.

A continuació es mostren 2 fotografies de pollastres, a l'esquerra una de més subtil i a la dreta una de més "horroritzant".

Quina imatge li commou més?

La de l'esquerra, trobo que conté més informació i la transmet d'una manera que et fa reflexionar més.

Algunes de les imatges t'ha molestat / horroritzat?

La de la dreta m'ha molestat. Crec que a part que no és agradable veure aquest tipus d'imatge t'horroritzen més que no pas consciencien.

A continuació es mostren 2 fotografies de porcs senglars, a l'esquerra una de més subtil i a la dreta una de més "horroritzant".

Quina imatge li commou més?

La de l'esquerra, ja que és molt cuidada i se'm barregen els sentiments de tendresa i tristesa fent-me reflexionar amb més profunditat.

Algunes de les imatges t'ha molestat / horroritzat?

Sí la de la dreta. És molt desagradable i fa que no la vulguis mirar més.

Finalment s'explica a l'entrevistat què és la fotografia documental i seguidament se li fan una sèrie de preguntes:

Què creu que és important a l'hora de conscienciar mitjançant la fotografia documental?

És important de la manera que estan fetes les fotografies, el color la distància... També és important el fotògraf que les fa, perquè sempre ho farà des del seu punt de vista.

Creu que és un gènere eficaç per emetre un missatge que conscienciï sobre un fet determinat o una injustícia social?

Sí. Crec que és un gènere eficaç i s'ajusta a l'objectiu de conscienciar sobre un fet, ja que s'elaboren per a un fi social. A part de la fotografia que pot ser molt important i despertar molts sentiments, crec que també hi ha altres gèneres que poden impactar molt i introduir reflexions com per exemple els curtmetratges de caire documental. Fa poc en vaig veure un sobre la vida d'un porc de granja i em va impactar moltíssim i sobretot, em va fer reflexionar.

Creu que les fotografies que ha vist durant l'entrevista l'han fet reflexionar i compleixen el seu objectiu de fer visible la realitat de l'abús animal?

Sí, crec que compleix l'objectiu de fer visible la realitat de l'abús animal, ja que et fan reflexionar, et transmeten sentiments i plasmen l'estrès i la poca cura que es té envers els animals, ja que només són un simple negoci.

Perfil 4

Sexe: Masculí

Edat: 30

Breu introducció del tema a tractar.

Creu que la fotografia és una eina capaç d'introduir reflexions? Per què?

Sí, perquè una imatge pot transmetre sentiments d'una manera més directe que altres mitjans de comunicació, i actualment tenen molta visibilitat a causa de la seva digitalització i a les plataformes socials.

Com creu que hauria de ser una fotografia per ser eficaç a l'hora d'informar sobre un fet determinat o una injustícia social?

Crec que hauria de ser impactant, que et commogui i transmeti emocions, és a dir, que et faci donar voltes sobre el fet que t'ensenya.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de pollastres.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Les relaciono amb sobreproducció, em transmet una sensació de manca de cura i atenció i també una sensació de poca higiene. Em transmeten llàstima, soledat. Hi ha molts de pollastres però en realitat els noto com sols, perduts.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de vaques de llet.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Les relaciono amb esclavitud, explotació i la indústria de la llet, ja que són vaques de llet. Em transmeten llàstima, solitud, tendresa perquè les fotos són subtils i estan molt cuidades però quan hi penses més profundament ràbia, ja que es troben en condicions pèssimes.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de cria de porcs.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Ho relaciono amb consum de carn, explotació de les mares, privació de llibertat. Els fan servir com objectes. Transmeten pena i tristesa, patiment, desubicació, tensió, fragilitat. Tendresa però quan penses la seva situació, llàstima.

Què us transmeten les següents mirades?

Majoritàriament em transmeten un sentiment de por. Sembla que estiguin espantats. També em provoquen empatia, crec que la mirada et facilita posar-te a la seva posició.

Quins factors creu que influeixen o poden influir en la seva percepció de les fotografies vistes fins ara?

Crec que majoritàriament influeix la relació que tinguis amb els animals. Si per exemple no t'agraden o et fan "fàstic", segurament no produiran cap sentiment profund en tu. També crec que depèn de la sensibilitat de la persona. En el meu cas com que m'agraden els animals potser em provoquen sentiments de pena, tristesa, etc.

Es llegeix un text de contextualització sobre les granges d'engreix de porcs.

Què li ha transmès aquest text?

Decepció i em fa sentir malament, perquè menjo carn, és a dir que participo en la indústria.

Li ha impactat?

Sí.

Li ha produït algun tipus d'emocions?

Sí, sensació de tristesa i culpabilitat.

A continuació es mostren imatges del reportatge de la granja d'engreix de porcs.

Què li han transmès les fotografies?

Molta tristesa i encara més sentiment de culpabilitat.

Li han impactat?

Sí molt.

Li han produït algun tipus d'emocions?

Sí, tristesa i oblit, perquè ningú recorda que hi ha animals en aquestes condicions.

A partir de les seves respostes;**Què creu que funciona millor a l'hora d'introduir reflexions o conscienciar, la fotografia o el text?**

La fotografia, perquè si a tu et llegeixen un text, t'imagines la situació a la teva manera. Per exemple, si llegeixes un llibre, t'ho pots imaginar d'una manera i quan veus la pel·lícula segurament canvia. Per tant, llegint el text potser et pots pensar que els llocs són grans, que és un espai agradable, etc. I després veus les fotografies i resulta que el lloc és petit, l'espai és desagradable, etc. És a dir que la fotografia s'aproxima més a la realitat.

Creu que ambdues coses es complementen? Si és així, quina creus que té més pes?

Sí, crec que es complementen. Les imatges tenen més pes per la qüestió que he comentat anteriorment.

Es mostren diferents imatges de la sèrie de reportatges.

Què li transmet la llum, els colors, l'enquadrament, etc. de les imatges anteriors?

Crec que els colors i la llum intenten posar-se en concordança amb com són realment aquests espais, freds i angoixants. També transmeten foscor i oblit.

Creu que aquests aspectes poden influir en la percepció dels receptors?

Sí, perquè pots fer servir aquests recursos per donar més èmfasi a allò que t'interessa potenciar.

A continuació es mostren 2 fotografies de pollastres, a l'esquerra una de més subtil i a la dreta una de més "horroritzant".

Quina imatge li commou més?

La segona, perquè fa angunia el fet de veure un animal mort. M'ha impressionat.

Algunes de les imatges t'ha molestat / horroritzat?

Sí la segona m'ha molestat perquè està mort i no ha estat una mort natural sinó per les condicions en les quals es troba, i el fet d'estar mort juntament amb els altres pollets fa pensar que no tenen cap valor. A més, em fa pensar amb quines condicions s'ha mort.

A continuació es mostren 2 fotografies de porcs senglars, a l'esquerra una de més subtil i a la dreta una de més "horroritzant".

Quina imatge li commou més?

La segona. Trobo molt cruel matar un animal i més d'aquesta manera.

Algunes de les imatges t'ha molestat / horroritzat?

Sí, fa molta angúnia i és molt bèstia

Finalment s'explica a l'entrevistat què és la fotografia documental i seguidament se li fan una sèrie de preguntes:

Què creu que és important a l'hora de conscienciar mitjançant la fotografia documental?

L'important és tenir clar el missatge que vols transmetre i la manera de fer-ho. Tenir clar com faràs les fotografies, com les editaràs, etc.

Creu que és un gènere eficaç per emetre un missatge que conscienciï sobre un fet determinat o una injustícia social?

Sí perquè una imatge et pot impactar més que un text. Amb una foto pots transmetre moltes coses i més la fotografia documental que té una finalitat social.

Creu que les fotografies que ha vist durant l'entrevista l'han fet reflexionar i compleixen el seu objectiu de fer visible la realitat de l'abús animal?

Sí, crec que compleix l'objectiu de fer visible la realitat de l'abús animal, ja que et fan reflexionar, et transmeten sentiments i plasmen l'estrès i la poca cura que es té envers els animals, ja que només són un simple negoci.

Perfil 5

Sexe: Masculí

Edat: 42

Breu introducció del tema a tractar.

Creu que la fotografia és una eina capaç d'introduir reflexions? Per què?

Sí. Perquè cadascú pot donar una interpretació diferent. Pots per una interpretació particular de la realitat conforme a les teves vivències.

Com creu que hauria de ser una fotografia per ser eficaç a l'hora d'informar sobre un fet determinat o una injustícia social?

Penso que no hi ha d'haver un criteri fixe o concret. Pot ser tan explicatiu alguna cosa que hi hagi de posar tota la teva interpretació o alguna cosa totalment explícit o molt impactant. Tot i això, personalment penso que alguna cosa totalment explícita o molt impactant és massa evident. Per mi hauria de ser alguna cosa que no quedés del tot clara la primera i que et fes pensar.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de pollastres.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Les relaciono amb un sentiment de grup, amicitat, social..., ja que n'hi ha molts. I amb indústria i producció també. Em transmeten una sensació d'unitat i suport. Potser és perquè a l'haver-n'hi molts i ser tots més o menys iguals fa una sensació d'efecte grup.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de vaques de llet.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Les relaciono bàsicament amb la llet, perquè són les típiques vaques blanques i negres. A l'estar més assegudes i no haver-hi tant de moviment com a les anteriors dels pollets em transmeten una sensació de tristesa i solitud. També em transmeten pena, són més ensopides.

Es mostren imatges del reportatge de la granja de cria de porcs.

Amb què relacioneu aquestes fotografies? Què us transmeten?

Ostres, aquestes són diferents que les altres. Em transmeten més pena. Les relaciono amb soledat, i també amb artificialitat, ja que podríem dir que no crien de forma natural, sinó que és forçat.

Què us transmeten les següents mirades?

Les mirades em transmeten curiositat per part dels animals, com si interactuessin amb mi.

Quins factors creu que influeixen o poden influir en la seva percepció de les fotografies vistes fins ara?

Crec que poden influir les teves vivències o experiències viscudes, i per descomptat els teus pensaments o ideologies prèvies.

Es llegeix un text de contextualització sobre les granges d'engreix de porcs.

Què li ha transmès aquest text?

Sí. Perquè a mesura que m'anaves llegint el text m'ho anava imaginant com era, és a dir, el que deia el text.

Li ha impactat?

No.

Li ha produït algun tipus d'emocions?

Sí. Tristesa

A continuació es mostren imatges del reportatge de la granja d'engreix de porcs.

Què li han transmès les fotografies?

M'ha sorprès. Aquí en veure'ls en realitat m'ho imaginava diferent. És a dir, no coincideix la imaginació que m'havia proporcionat el text amb el qual mostren les fotografies.

Li han impactat?

Sí.

Li han produït algun tipus d'emocions?

Sí. Tristesa i soledat.

A partir de les seves respostes;

Què creu que funciona millor a l'hora d'introduir reflexions o conscienciar, la fotografia o el text?

Depèn de cada persona. Jo per exemple sóc més de textos, perquè llavors t'imagines una part de la realitat que tu vols.

Creu que ambdues coses es complementen? Si és així, quina creus que té més pes?

Totalment. Però en la societat que estem ara les fotografies tenen més pes. Hi ha menys tradició lectora i amb les plataformes socials la fotografia té moltes sortides i vies de difusió..

Es mostren diferents imatges de la sèrie de reportatges.

Què li transmet la llum, els colors, l'enquadrament, etc. de les imatges anteriors?

Em transmet una sensació de foscor, ja que la llum és dura i contrastos molt ressaltats. Tot això crea com una atmosfera tenebrosa, com tot una mica tètric i gòtic.

Creu que aquests aspectes poden influir en la percepció dels receptors?

Per descomptat. Perquè si els aspectes mencionats anteriorment estan tractats d'aquesta manera i no d'una altra serà perquè el fotògraf ja li vol donar aquesta mirada i atributs. Pel contrari suposo que hagués fet servir els recursos d'una manera diferent. És a dir, depèn de la intencionalitat que es busca, o que busca el fotògraf.

A continuació es mostren 2 fotografies de pollastres, a l'esquerra una de més subtil i a la dreta una de més "horroritzant".

Quina imatge li commou més?

La de la dreta.

Algunes de les imatges t'ha molestat / horroritzat?

No, la de la dreta potser no és "maca" però no m'ha molestat.

A continuació es mostren 2 fotografies de porcs senglars, a l'esquerra una de més subtil i a la dreta una de més "horroritzant".

Quina imatge li commou més?

La de la dreta, a causa de la ferida del porc.

Algunes de les imatges t'ha molestat / horroritzat?

No, no m'han molestat.

Finalment s'explica a l'entrevistat què és la fotografia documental i seguidament se li fan una sèrie de preguntes:

Què creu que és important a l'hora de conscienciar mitjançant la fotografia documental?

Jo crec que per fer-te pensar de veritat no ha de ser totalment explícit. HI ha d'haver com un rerefons, que no sigui tan evident. El problema de la foto és que no està en la mirada de qui la tira, sinó que està en la mirada de qui la mira, per tant és complicat i subjectiu dir què és important a l'hora de conscienciar.

Creu que és un gènere eficaç per emetre un missatge que conscienciï sobre un fet determinat o una injustícia social?

Sí, tot i que jo sóc de lletres hi trobo a faltar text, és a dir, que estiguin recolzades per un text, no només de contextualització sinó un suport narratiu elaborat.

Creu que les fotografies que ha vist durant l'entrevista l'han fet reflexionar i compleixen el seu objectiu de fer visible la realitat de l'abús animal?

Sí. Crec que ho aconsegueix perfectament. A més, moltes fotografies eren subtils, és a dir que no eren del tot explícites i això a mi, com he mencionat anteriorment em fa reflexionar més i donar-hi voltes sobre el que ens vol explicar la fotografia.

8.2. Sèrie de reportatges *Vides Ocultes*

A continuació es mostra la sèrie de reportatges *Vides Ocultes*. Aquest és el resultat de la part pràctica del present treball. És el fruit de dies de treball de camp i posteriorment edició.

VIDES OCULTES

Font: elaboració pròpia.

Berta Molins Vilanova

I. granja de vaques lleteres

II. granja de cria de porcs

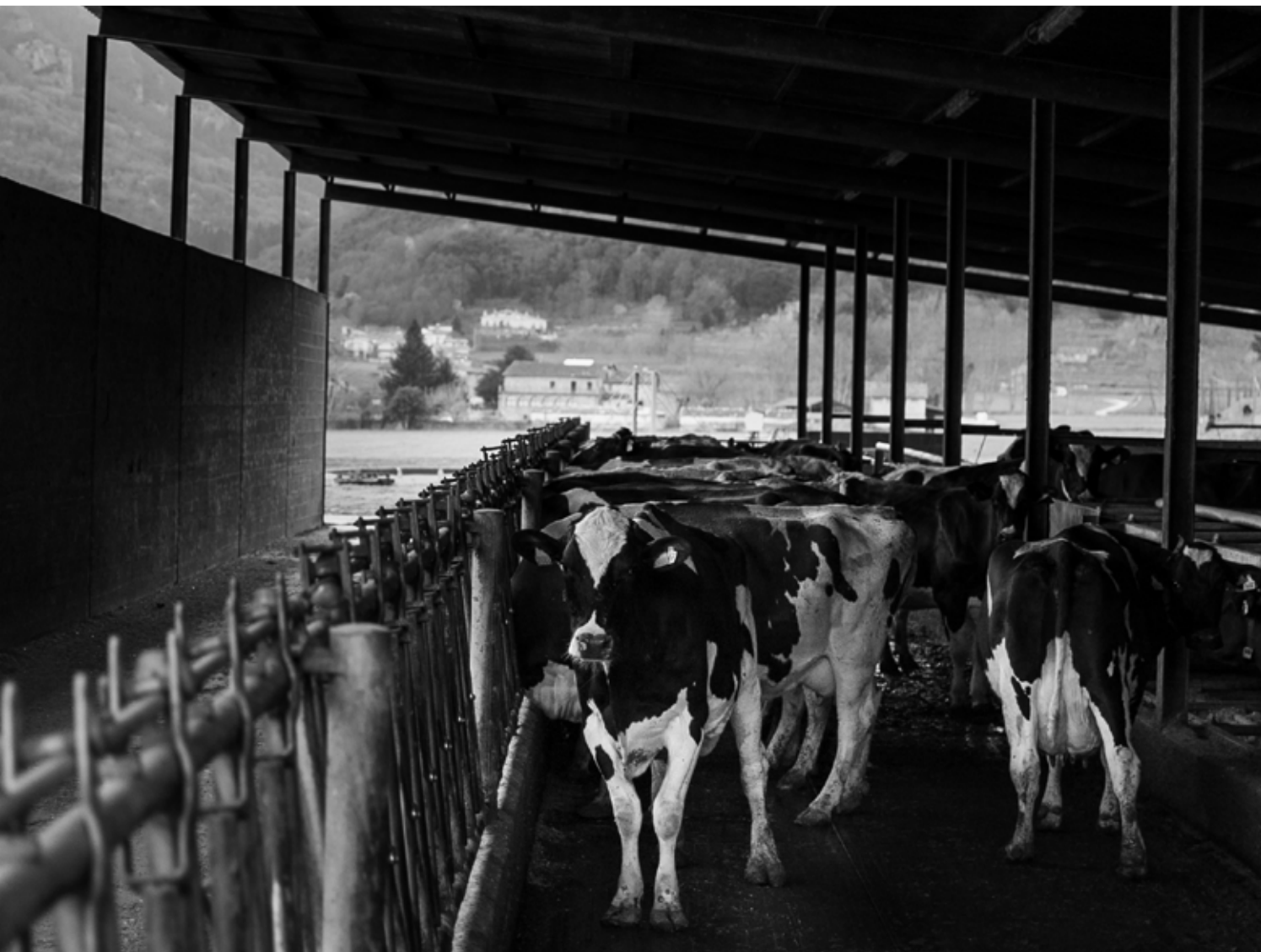
III. granja d'engreix de porcs

IV. granja avícola

V. caça del senglar

I. granja de vaques lleteres

Les vaques, per tal de poder produir llet han de convertir-se en mares, ja que aquesta es produeix per alimentar a la cria. Per això, es passen la vida gestant i parint.

obligades a donar llet.

Les vaques de llet són obligades a donar llet des dels 15 mesos d'edat.

Es fa a través d'inseminació artificial.

**un cop
han donat
a llum,
separen
a la mare
de la seva
cria.**

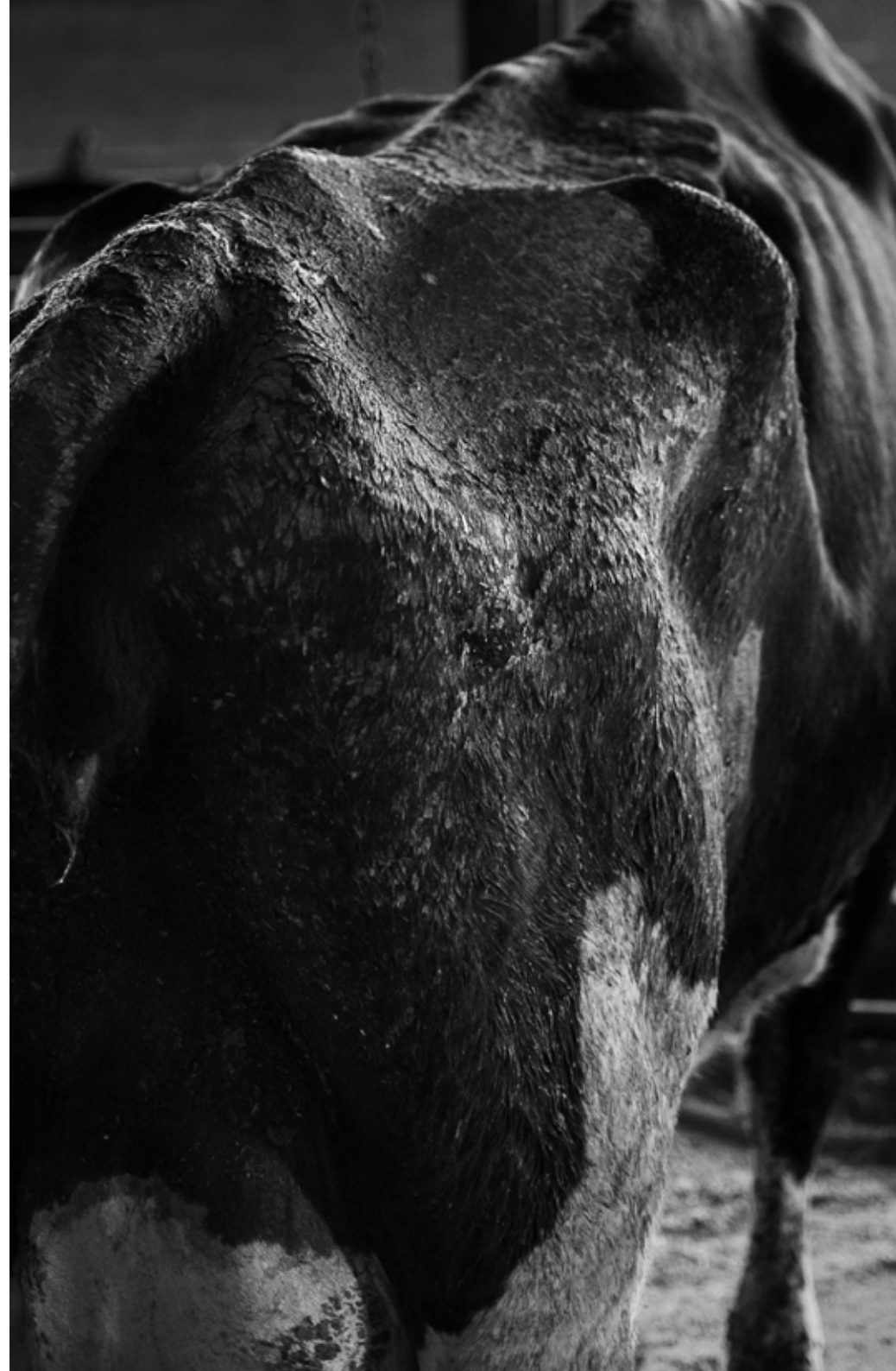
Al cap de tres dies
del part, se'ls hi treu
la cria.

Així es poden
beneficiar
econòmicament de
la seva llet.

D'aquesta manera es trenquen els vincles emocionals entre la mare i la cria.

es priva a la cria del seu aliment natural.

En separar-los, es priva a la cria del seu aliment natural.
Aquesta, en condicions normals hauria de mamar durant sis mesos.

Les cries **femelles**, quan creixin,
també seran utilitzades
per produir llet.

Per altra banda, els **mascles**
aniran destinats al consum de
carn.

Quan la cria ja ha estat retirada, la mare comença a ser munyida dos cops al dia.

A més, es prolonga el temps de lactància, passant de 6 mesos naturals a 10 mesos i mig.

Quan han passat els 10 mesos i mig, tornen a ser inseminades, ja que per continuar donant llet, han de tornar a parir.

“vida útil”

La vida útil d'una vaca de llet ve determinada per la seva capacitat de produir-ne.

El normal és que les vaques arribin al setè any de vida, completant 4 cicles productius, és a dir, 4 parts.

A partir d'aquesta edat la seva producció làctia deixa de ser rendible.

0914
26

Vides Ocultes

I. granja de vaques lleteres

fi de la “vida útil”

Quan la seva “vida útil” acaba, ja no aporten cap benefici econòmic, i per tant, són enviades a l'escorxador amb només 7 anys aproximadament.

Les vaques, en condicions normals poden arribar a viure 20 anys.

II. granja de cria de porcs

**producció industrial de porcs. mater-
nitat.**

primer dia de vida

Les 12 primeres hores del garrí són vitals pel seu creixement. No tots les superen.

S'estan a l'àrea de maternitat fins a ser deslletats, 25 dies després.

maternitat entre gàbies

Les truges, en edat reproductiva, passen dos mesos i mig en gàbies de gestació i maternitat.

Dins les gàbies no poden moure's, ni girar-se.

Un cop ha finalitzat el cicle, aquest es repeteix aproximadament 7 vegades més. És el temps que la indústria estima com a "vida útil" per a les truges reproductores.

màquines de reproducció

Les mares truges, des de la seva primera inseminació, que és quan començarà la seva vida productiva, seran traslladades de gàbia en gàbia durant tota la seva vida, tractades com a màquines de reproducció.

separació i deslletament.

Quan els garrins tenen només tres setmanes de vida, són deslletats i separats de la mare.

La truja tornarà a ser inseminada i es repetirà el cicle un cop més.

Vides Ocultes
II. Granja de cria de porcs

0 benefici

El temps de vida d'una truja en una granja de cria intensiva és entre 2 i 3 anys. Un cop s'acaba la seva "vida útil" i ja no poden aportar beneficis, són enviades a l'escorxador.

L'esperança de vida d'un porc en llibertat és entre 10 i 15 anys.

Pel que fa als garrins, a partir dels 2 mesos són portats a granges d'engreix, on estaran fins als 6 mesos.

III. granja d'engreix de porcs

Els porcs, als 2 mesos d'edat són
enviats a granges d'engreix.

Allà se'ls alimenta amb pinso, el qual
està dissenyat perquè guanyin el pes
desitjat en el mínim temps possible.

**engreix. monotonia. 6 mesos. 100 kg.
objectiu assolit.**

Els porcs són agrupats
i repartits en petits
tancats.

Els grups solen ser
entre 10 i 12 porcs.

monotonia.

Un cop se'ls hi ha adjudicat el seu tancat, viuran allà durant els 4 mesos restants de la seva vida, abans d'assolir el pes estimat.

No sortiran en cap moment del tancat i tampoc veuran la llum del sol. Només la que es filtra per les claraboies de ventilació.

Això fa que sovint s'autolesionin o desenvolupin comportaments agressius.

122 dies tancats en una cort de 3 metres per 3 metres

La llei calcula els m²
que li pertocuen a
cada individu.

Entre 85 i 110 kg els hi
pertoca 0,65 m².

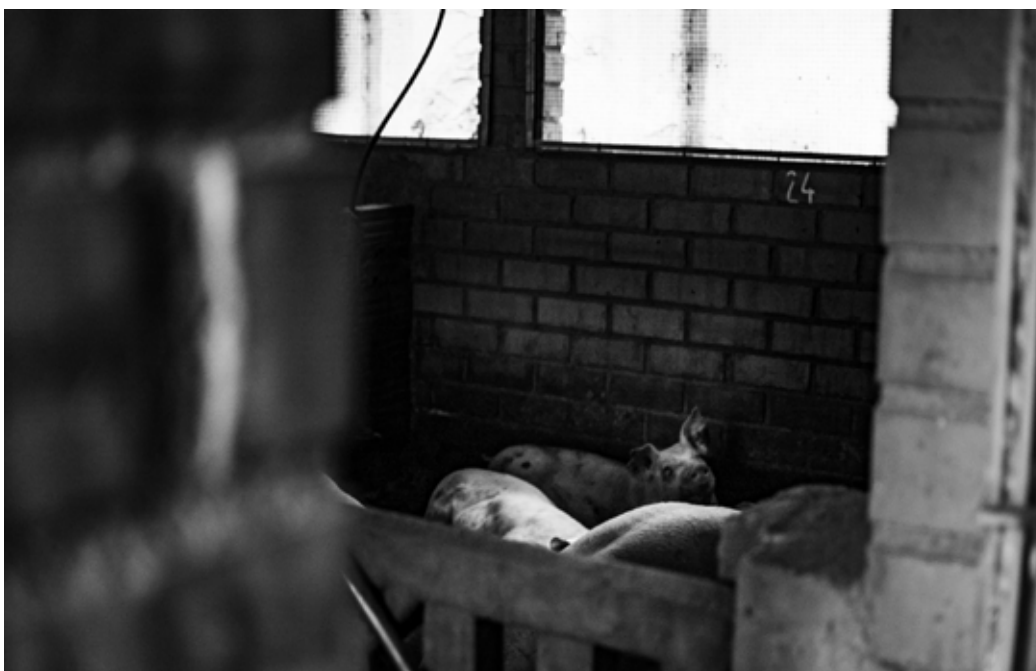

la finalitat és assolir el pes estimat en 6 mesos

Tot el procés i model de criaça està pensat perquè sigui rendible al màxim, i això comporta aconseguir-ho amb el mínim temps possible.

La qualitat de vida dels animals es deixa de banda, per mirar només el benefici econòmic.

Vides Ocultes

III. Granja d'engreix de porcs.

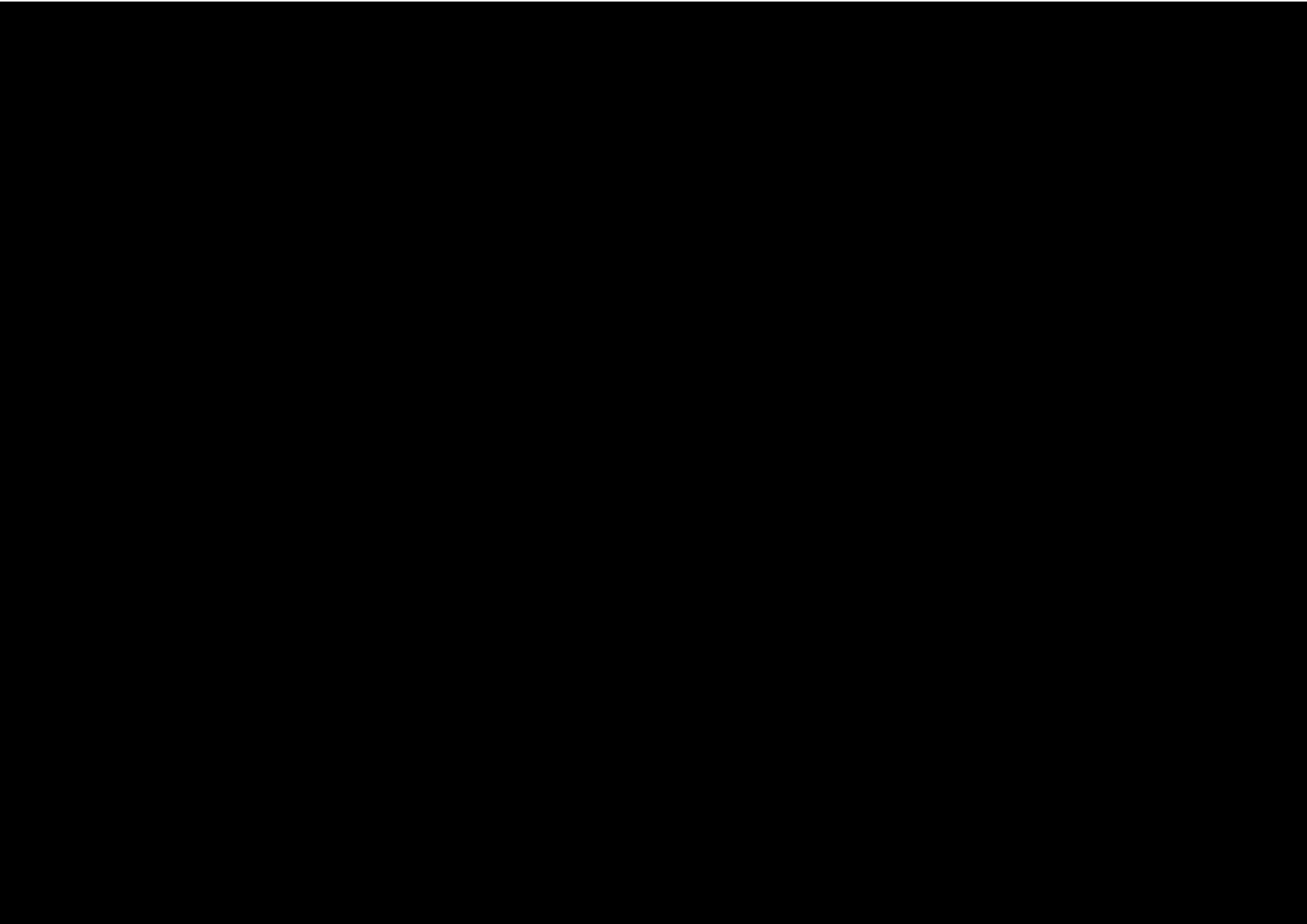
objectiu 100 kg

Quan els porcs tinguin 6 mesos de vida, i ja n'hagin passat 4 a la granja d'engreix, aquest assoliran el pes de 100 kg i posteriorment seran enviats a l'escorxador. Aquest serà l'únic moment que sortiran a l'exterior i veuran la llum del sol

Els porcs són explotats i convertits en simples números, que l'única funció que tenen és aportar beneficis i satisfer els desitjos de la indústria càrnia.

Un porc en llibertat pot viure entre 10 i 15 anys.

IV. granja avícola

**ràpid. econòmic. produïts en massa.
35 dies.**

dia 1.

Els pollets arriben a la granja amb 1 dia de vida, dels 35 totals que s'hi passaran aproximadament.

Allà tenen llum artificial les 24 h del dia, amb la finalitat que no parin de menjar. Això els hi provoca un gran estrès, ja que s'alteren els cicles de son i no els permet descansar.

L'única llum natural que veuran és la que passa a través de petites finestres laterals, si les obren.

broiler.

Broiler fa referència a una varietat de pollastres, que ha estat desenvolupada específicament per a la producció de carn.

Aquests s'alimenten a gran escala per aconseguir una producció eficient.

Molts d'ells tenen desordres de salut, com per exemple, que no es poden sostenir sobre les seves potes a causa del sobrepès que els hi exigeix la indústria de carn.

Carn exprés pensada per obtenir el màxim benefici.

Els pollastres disposen de menjar i aigua les 24 h del dia, per tal que engreixin el més ràpid possible.

Vides Ocultes
IV. granja avícola

dia 35

Un cop han passat els 35 dies, els pollastres ja pesen entre 1,700 kg i 1,800 kg. L'esperança de vida dels pollastres es troba entre 5 i 10 anys, depenent de la raça.

Són enviats a l'escorxador quan realment encara són cries.

V. caça del senglar

8.00 h del matí

Esmorzats. Gossos a punt. Zona escollida i parades repartides.

Les parades són la localització que s'adjudica a cada caçador i on hauran de romandre fins que acabi la cacera.

els gossers.

Els gossers són els encarregats de dur els gossos.

Aquests no tenen una localització fixa. Es mouen juntament amb els animals, ja que aquests són els que aixequen la caça.

El gos rastreja el rastre del porc senglar, fent-los sortir del seu amagatall.

A partir d'aquí comença la batuda.

Els gossos són transportats en petits remolcs, enganxats als cotxes. Un cop s'arriba a la zona i tothom està col·locat a la parada corresponent es deixen anar els gossos.

localitzador.

Els gossos porten localitzador, per tal que els caçadors sàpiguen en quin punt es troben, i per tant, on es troben els porcs senglars.

Per caçar utilitzen bales expansives. Aquestes estan dissenyades per expandir-se en l'impacte, creant d'aquesta manera una ferida major. També augmenten la probabilitat d'una mort més ràpida.

**10.30 h del matí.
comença la cacera.**

El gosser deixa anar als gossos i aquests comencen a buscar el rastre dels porcs senglars.

**crits. persecució. punteria. acció.
trets.**

fi.

Un cop caçat, el porc senglar es deixa a un marge del camí. En moltes ocasions és arrossegat pels cotxes amb una corda. Quan s'acaba la cacera els passen a buscar i els carreguen als cotxes.

Posteriorment es ven la carn a altres països on és més comú consumir carn de caça o bé per consum propi.

Vides Ocultes
V. caça del senglar

“trofeus”

Els animals que són víctimes de la caça són tractats posteriorment com a trofeus.

Els caçadors, als seus locals, tenen una llista de competició on s'exposa els trofeus caçats per cada un.
Com un joc.

A Espanya, són executats més de 30.000 milions d'animals durant la temporada de caça.

Aquesta sèrie de reportatges és una invitació a la reflexió de la relació que els humans establím sobre els animals.

Una visió de la cara no tan amable que tenim amb ells.

Probablement, quan miris aquests reportatges, la vida de molts dels animals protagonistes de les fotografies, haurà arribat a la seva fi.